

Ольга БЛОКІНЬ,
Лариса МИКОЛЕНКО
Фото Юрія КАРДАША, Віти ДЗИМИ,
Віктора ТАРАХАНА

Шевченківський березень на Тарасовій горі

Тарасова гора вже понад півтора століття є символом єднання народу України. Тут бережуть правічні традиції і плекають нові. Березневі пам'ятні дні біля могили Тараса Шевченка щоразу пробуджують найдорожчі почуття, актуалізують смисли життя, яких найбільше потребує суспільство. 2017 року лейтмотивом урочистостей були *мир, єдність, любов до України*.

“Свою Україну любить...” — промовила поетовими словами 9 березня, в день народження Кобзаря, до шанувальників Українського пророка відомий в Україні і за її межами шевченкознавець, провідний науковий співробітник заповідника Зінаїда Тарахан-Береза, окресливши його роль в історії “і мертвих, і живих, і ненароджених”. На пошану Шевченка лягли до місця його вічного спочинку квіти, гостинно були відчинені двері експозицій музеїв та виставок, а полотнище державного прапора, розгорнутого на Тарасовій горі, вбирало сяйво сонячних променів, блакить неба і Дніпра.

10 березня спільна поминальна молитва, яку здійснили Митрополит Черкаський і Чигиринський Української Православної Церкви Київського Патріархату Іоанн, священник УПЦ КП о. Сергій (Нікітін), ієреї та настоятелі церков Черкащини, розпочалася в церкві Покрови Пресвятої Богородиці неподалік Тарасової гори. Біля Шевченкової могили відбулася літія священнослужителів кількох конфесій за упокій його душі. Той день також був позначений квітами вшанування, звучанням поезій Кобзаря. Серед інших гостей вклонилися українському генію гостя Черкаської облдержадміністрації Юрій Ткаченко, Марина Порошенко — дружина Президента України. Вона прибула до Канева, щоб зустрітися зі школярами для продо-

вження загальнонаціонального проекту — створення “Книги Миру”, в якій діти учасників АТО з різних областей залишають фото рідних та побажання про мирне життя в Україні. Гості оглянули експозицію музею Тараса Шевченка, відповіли на запитання журналістів. “Це благословенне місце насичене особливою енергетикою”, — підкреслила Марина Порошенко.

11 березня на “Прошу до Канева” вже втретє прибули паломники Київської архієпархії Української Греко-Католицької Церкви за участю Блаженнішого Патріарха УГКЦ Святослава Шевчука та Вла-

дики Йосифа (Міляна), Єпископа-помічника Київської архієпархії, які очолили Архиєрейську Божественну Літургію в церкві Покрови Пресвятої Богородиці. По завершенні літургії біля святої обителі було висаджено символічне дерево єднання, а також біблійне дерево — смоковницю, після чого здійснено урочисту ходу на Тарасову гору. Церемонія покладання квітів до пам'ятника Т. Шевченку завершилась панахидою за упокій душі Тараса та всіх полеглих за волю України.

Закінчення на стор. 3

ТАРАС ШЕВЧЕНКО:

«... ОД КОРИННЯ ТИХО, ЛЮБО
ЗЕЛЕНІ ПАРОСТІ РОСТУТЬ.
І ВИРОСТУТЬ!»

Дмитро ПАВЛИЧКО Іван Богун у Києві

*А вже, як з Києва, де діє рабський норв,
Втече у Петербург крикливий арлекін,
Паяц зі шпагою, як з прутом — граф Суворов,
Ми Богуну складемо за вигнання поклін.*
Дмитро ПАВЛИЧКО

Єкатеріні маршал польовий,
Суворов, розпинатель Польщі,
Упав у Києві. Москво, завий!
Іван Богун стоїть на площі.

Відроджується мій сумний народ,
До зброї звиклий, як до рала.
А граф упав. Імперія — банкрут!
Козацька музика заграла.

Іван Богун на сивому коні
Сидить, заслуханий у дзвони.
Конає степ в кацапському вогні,
В димах земля донецька тоне.

Колони п'ятої мертвотна грязь
Жере в парламентській харчевні.
Пане полковнику, з коня не злязь,
Побудь ще там, де гинуть кривні.

Навчи атакувати з двох сторін,
Пишатись боєм, наче грою,
Ворожих танків розривати гін,
Тримати, як молитву, зброю.

Навчи нас поважати рідну кров,
Любить стрічки чорно-багрові.
Ти смерть свою, як Бог, переборов,
Розп'ятий шляхтою в діброві.

Гетьманам правду говорив. Навчи
Звіщати владі правду згорда;
Своє життя, як пісню, несучи,
Аж до останнього акорда.

Ти не служив нікому, тільки їй,
Одній, єдиній Україні.
Ти чуєш, як гримить на сході бій?
Там ждуть тебе брати нетлінні.

9.III.2017

Фото УНІАН

Іван МАЛКОВИЧ: «Наш з вами святий обов'язок свідчити правду»

У середині 1980-х улюбленою розвагою кількох молодих поетів була, зокрема, й така: комусь із “непосвячених” ми цитували певні знакові рядки і просили відгадати, хто їх написав. От, наприклад: “Слова дощем позамивались... І не дощем, і не слезами...” Люди називали і Вінграновського, і ще когось — найначитаніші припустили, що це Еліот чи Сен-Жон Перс... І як солодко було відкривати їм, що це — Шевченко! І що “Ми восени такі похолоділи хоч капелку на образ Божий” чи, скажімо, “Готово! Парус розпустили...” — це теж Шевченко.

Ми хвалилися Шевченком, як у тому давньоукраїнському канті: “І Тобою, милий Боже, повсякчас хвалюся”. Як же нам хотілося довести всьому світові, що Шевченко і модерний, і сучасний, адже з нього постійно ліпили тільки селянського романтика і таврувальника панів, понижуючи образ національного генія до постаті бідного кобзаря, що печально пощипує струни кобзи чи бандури. Тобто: “Читайте “Наймичку” й “Тополю”, забудьте “Мертвим і живим”, як уїдливо зауважив сучасний поет.

Біда в тому, що в багатьох шкільних і студентських аудиторіях саме такий образ Шевченка переважає й досі — кріпак і селянський поет-мученик. “Скниште з Шевченка шапку. Та отого дурного кожуха. Відкрийте в нім академіка. Ше одчайдуха-зуха...” — закликав Драч і багато інших поетів упродовж сторіччя. Але наша українська натура й далі продовжує заціклюватися на образі мученика, затінюючи істинний образ Шевченка-поета, чий “Кобзар” — особливо в часи бездержавності — і аж дотепер правив нам за найвищу Конституцію Національного Духу. Багато поетів страждали і гинули, але небагато давали прихисток у слові цілій нації.

І не випадково уже в наші драматичні дні відважний син давнього вірменського народу Сергій Нігоян гине в центрі Києва за ідеали гідності саме з Шевченковими словами на вустах: “Борітеся — поборете!”. Не випадково, перекикуючи той незабутній протестний брязкіт наростаючого бойовища, молода українська письменниця, стоячи на вершечку барикади на Грушевського і показуючи пальцем на янучарів, з убивчою силою проголошуватиме Шевченкове: “Во Іудеї, во дні они, во время Ірода-царя... романські п'яні легіони паскудили...”

Бо справжні Шевченкові смисли в багатьох його творах звучать як важкий, глибокий рок, а не мелясна попса.

Я мрію дожити до тих часів, коли дітям у школі перестануть сльозливо оповідати про горопашного кріпака, який служив

безправним, безсловесним попихачем у панів, а змінять парадигму і вестимуть натхненну мову про неймовірного хлопчика, що аж світився великим талантом, який без тата й мами, і без, здавалося, жодних шансів на успіх, створив сам себе. І це його світіння бачили всі — і той свавільний п'яний дячок, з яким малий Тарас читає псалтиря над померлим, — а читає він найкраще за всіх своїх ровесників — і навіть норовистий Павло Енгельгардт, до якого хлопчик приходив по дозвіл навчатися у хліпнівського маляра, бо з дитинства любить малювати вояків і коней, це його найбільша пристрасть, і він вперто шукає вчителя. Енгельгардт швидко збагнув, що йому до рук потрапив справжній скарб, адже Тарас найдотепніший, найспритніший, він усе робить завиграшки, талановито, — кращого за нього не знайти! І він бере хлопця спочатку у Вільно, а потім і в столицю.

А Шевченко тим часом вишколюється в малярстві, і його мистецьке око все помічає. Виявляється, панське життя теж має свої протиріччя. У кожного суспільного стану — своя морка. І, попри зрозумілий класовий антагонізм, Шевченко згодом напише й таке, що в нас нечасто цитували:

Не завидуй багатому:
Багатий не знає
Ні приязні, ні любові —
Він те все наймає...

Практичний нащадок швейцарського роду має свої плани щодо талановитого юнака, тож віддає його аж у 4-річну науку до живописця Ширяєва, бо хоче мати свого покоєвого художника. Але пан ніколи не віддав би юнака в науку, якби хлопець так шалено цього не прагнув, якби не горів цим... А уявіть, який потужний і світлий талант треба було мати, щоб докола його викупу з кріпацтва і вступу в Академію закрутилися такі імениті люди, як Жуковський, Брюллов і багато інших. Це просто якась нерéalна історія! Достоту історія про успіх. Хоча треба чесно визнати: якби більшість із тих людей знали, що допомагають передовсім поету, а не художнику, нічого б такого не сталося.

І дітям, і студентам варто наголошувати, що сильна і дієва мрія відкриває нам усі шляхи, навіть, здавалося б, у найнесприятливішому середовищі, однак для цього треба вперто і каторжно працювати. Тож приклад Шевченка має їх окрилювати, а не вганяти в безнадію. Срібна медаль Академії, академік гравюра, розпис Большого театру, високо-

освічений юнак, що має шанс продовжити навчання в Римі, — це все про Шевченка. Його чекає феєричне життя — він бачив, як живуть вищі суспільні прошарки, він умів бути франтом, був улюбленим веселого творчого товариства — адже він не тільки художник, а ще й чудово співає, легко віршує... Але виявляється, що те його внутрішнє світіння, то далеко не абазурне сяйво, то — **вогонь правди**. Він ані на мить не забуває про своє коріння і про ту неправду, яка панує на його батьківщині. Шевченко має мужність не записатися в лави прославлених російського царя, який хай і лівим гудзиком правої поли, але теж був причетний до його викупу з неволі. Але для генія правда — понад усе. І Шевченко переливає свою правду в поезію, і його слова снуються в такій божественній послідовності, що, змикаючись одне з одним, дають нам вічну, непроминальну енергію українського духу.

Шевченко розуміє, як ця правда може окошитися на його долі, він знає, що роблять з тими, хто йде супроти — і словом, і дією, як страчений Рилєєв (ось, до речі, чий іменем варто було б називати

ромно показатися на люди: дивіться, ми є, бо в часи, коли над слов'янщиною літав Бог-Творець і розсіював зерно геніїв, яке зійшло у Польщі 1798-го (Міцкевич), у Московії — 1799-го (Пушкін), а в Україні — 1814-го року — про нас не забуто, ми теж присутні у Великому Божому задумі.

Отож і наш із вами святий обов'язок свідчити правду. А правда сьогодні така, що наша держава майже не дбає про українську мову, що все починається й закінчується велемовними, пустопорожніми фразами. Що нас, носіїв української мови, ще й сьогодні багато хто з наших співгромадян трактує як диваків аборигенів. Що ми ще й досі, як соняшник до сонця, повертаємо голови на почуте українське слово. Що й донині не скасовано горезвісний закон ківалова, який ганьбить цілу націю.

Незрідка в наших зрусифікованих містах до мене підходять на вулицях люди і російською мовою дякують за книги. Але ж книги мої — українські. Тобто люди в такий спосіб дають зрозуміти, що вони за те, щоб їхні діти читали і навчалися українською мовою. У них із різних причин із

ших національних меншин, які купно тут проживають). Треба звести до розумного мінімуму вивіски, писані мовою агресора, а надто ті, зі знушальними назвами на кшталт “Варенічная Катюша” — так неначе той москаль шодня й шогодня безцестить нашу безталанну Катерину. Кажуть, що мовний закон може комусь зашкодити, але це неправда. Шкодить його відсутність. Згадайте, скільки чудових сучасних українських пісень ми відкрили для себе, відколи вступив у дію закон про музичні квоти.

Колись дуже дотепно перефразував Шевченка навечно молодий Назар Гончар. Пишучи про “перевертнів у бузині”, він завершив свого вірша Шевченковим рядком, але в іншому написанні: “та соловейко не за тух”. І справді, соловейко не за них. Адже відомо, що мова — найважливіший маркер національної самоідентифікації. Може видозмінюватися прапор, герб, і навіть, на превеликий наш жаль, територія, але, як цитувала Леся Українка слова ірландця Томаса Девіса: “Нація повинна боронити свою мову більше, ніж свою територію... Втратити рідну мову і перейняти чужу — се найгірший знак підданства...” Коли в часи Другої світової Черчилль обговорював зі своїми урядовцями бюджет, і вони хотіли урізати видатки на культуру на користь армії, Черчилль обурився: “А що ж ми тоді будемо захищати?” — спитав він.

На жаль, нашим урядовцям далеко до Черчилля. Вони (і не тільки вони) не розуміють, що тільки тут, між цим небом і цією землею, народилися такі слова, як *жито*, *Дніпро*, *човенце*, *мрія*, і тисячі інших прекрасних слів. І що тут усе наладиться лише тоді, коли українська мова лунатиме всюди, коли ми перебуватимемо в океані рідної мови. Можливо, я утопіст, але подібна думка висловлюється в нашому інформаційному просторі дедалі частіше: якщо тут буде українська мова, то в нас буде лад, а якщо ні — тут буде вічний путін, хоч як би він називався.

Адже сказано: на початку було Слово, яке, як відомо, формує свідомість. І з цим словом ми неодмінно повернемося до самих себе і нарешті повнокровно з'явимося на культурній карті світу.

У моїй скромній книжечці, яку сьогодні удостоєно такої високої відзнаки, є вірш про дивовижну особливість української абетки, яка починається з Ангела, а закінчується Янголом, і вони обидва мовби захищають нашу абетку від А до Я — Ангел і Янгол. Такого нема в жодній мові. Але іноді, на жаль, навіть їхнього захисту замало, бо цей захист повинна гарантувати Українська Держава. І ось коли ми матимемо гідний захист і Мови, і Держави, тоді нарешті

...Буде бите

Царями сіяєє жито!
А люде виростуть. Умрут
Ще незачатіє царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.

Промова на врученні Шевченківської премії (9.03.2017)

Фото з сайту www.president.gov.ua

Указ Президента України №55/2017

Про присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка
На підставі подання Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка **постановляю:**

1. Присудити Національну премію України імені Тараса Шевченка 2017 року:

КОВАЛЮ Степану Миколайовичу, режисерові анімаційного кіно — за мультиплекційний цикл “Моя країна — Україна”, створення оригінальної пластичної кіномови і вагомий внесок в українську та європейську анімацію; **МАЛИШКУ Миколі Олексійовичу**, художникові — за проект “Лінія” (скульптура);

МАЛКОВИЧУ Івану Антоновичу, поетові — за книгу поезій “Подорожник з новими віршами”;

ФРОЛЯК Богдані Олексіївні, композиторів — за музику на твори Тараса Шевченка: Симфонія-Реквієм “Праведная душе...”, Хорова кантата “Цвіт”, музичний твір “Присниться сон мені”.

2. Установити на 2017 рік розмір Національної премії України імені Тараса Шевченка 240 тисяч гривень кожна.

Президент України П. ПОРОШЕНКО
6 березня 2017 року

наші вулиці — просто вчитаймося у майже всуціль українські назви творів Рилєєва — “Войнаровський”, “Мазепа”, “Наливайко”, “Богдан Хмельницький” — більшого українофіла серед російських письменників не було і, мабуть, вже й не буде).

Однак Шевченко не вмів і не хоче кривити душею, у якій клетить праведний гнів і мрія про ідеальну, майже міфічну Україну. І ось його землякам уже й не со-

мовою не склалося, але діти їхні мають її знати й шанувати.

Нарешті мусить бути закон, який захистить право кожного українця отримувати всі послуги українською мовою — від крамниць і громадських установ — до глянцевих видань, радіостанцій і телебачення, де всі, без винятку, ток-шоу і програми повинні вестися державною мовою (за чітко виписаними винятками для кримських татарів та кількох ін-

Закінчення. Початок на стор. 1

Цього дня було оголошено Всеукраїнську акцію “Паростки єднання” саме біля могили Кобзаря, неподалік меморіальних столітніх дубів, від жолудів яких розростуться дерева в місцях, пов’язаних з іменем Тараса Шевченка. За словами Владики Йосифа, з цими дубами пов’яжуться корінням різні міста України, схід та захід, українці за межами рідної землі: “Ми сьогодні справді починаємо дуже велику справу”, — наголосив Єпископ. Священикам передали паростки дубів, які вони повезли до Києва, Вінниці, Чернігова, Черкаса, Вишгорода, Білої Церкви, Фастова, Ірпеня, Василькова, Обухова, Ніжина, Золотоноші, Вишневого. Наснагу цим деревцям дадуть Тарасова гора, що уособлює героїчну і трагічну історію нашого народу, сила весняного пробудження, національного Ренесансу, Боже благословення. І в цих дубках символічно увічниться об’єднавче Слово Кобзаря, який вірив, що

... од коріння тихо, любо
Зелені паростки ростуть.
І виростуть!

В акції взяли участь міністр культури України Євген Нищук, міністр екології та природних ресурсів України Остап Семерак, генеральний директор Шевченківського національного заповідника Мар’ян Піняк, представники органів влади, місцевого самоврядування, громадськість. Гості оглянули експозицію музею Тараса Шевченка, а на згадку про ці події залишилися пам’ятні записи.

Шевченківський березень на Тарасовій горі

Літопис церкви Покрови Пресвятої Богородиці:

Щире спасибі за відкриту гостинність, за можливість соборною молитвою пом’янути Велико-го Тараса. Благословення Господа на вас!

Святослав 11.03.2017 р. Б.

Маленька козацька церква об’єднала навколо великого Сина

рідного народу велику українську Церкву Київського Християнства у молитовній єдності за краще завтра, за добру пам’ять в Заповітах “чиїх синів, чиї ми діти”.

Йосиф Єпископ-помічник Київський

Духовно натхненний спільною молитвою в маленькому, але такому Великому Храмі! Це сакраль-

не місце біля Тарасової Гори має нас єднати і спрямовувати наші молитви в ім’я миру, процвітання Українського Народу, міці Української Держави!

Із вдячністю міністр культури України Євген Нищук. 11.03.2017

Мрія збулася... Дякую Богові за великого Кобзаря... Дякую Кобзарю. Дякую моєму батьку Євгену

за любов до України через Кобзаря.

11.03.2017 р. Б. о. Іван Сохан, Івано-Франківськ. Київ — Аскольдова могила

Книга вражень відвідувачів Шевченкової могили:

Дякую за збереження творчої спадщини Великого Кобзаря.

Порошенко Маріна. 10.03.2017

11 березня 2017 р. на Тарасовій Горі розпочалася акція “Паростки єднання”, яка започаткована Українською Греко-Католицькою церквою та підтримана Урядом України в особі міністра природи та міністра культури. Єдність має багато вимірів та проявів. Тарас Шевченко об’єднав українську націю. Ми несемо по всій Україні паростки Тарасового дуба. Гарна нагода єдності та майбутньої перемоги українського народу!

Семерак Остап, міністр екології та природних ресурсів. 11.03.2017

Я залишилась під великим враженням від музею Тараса Шевченка. Щаслива, що поїхала шанувати пам’ять нашого Великого Кобзаря. Вічна пам’ять Тарасу!

11.03.2017. Пазюк Марія, м. Бровари Київської обл.

Ольга БЛОКІНЬ,
Лариса МИКОЛЕНКО

Георгій ЛУК’ЯНЧУК

За російсько-українською новою “гібридною” війною, розпочатою кремлівським режимом наприкінці зими 2014-го, якое не дуже широко минуло святкування 200-річного ювілею національного пророка України. Звичайно, коли стоїть питання бути чи не бути самій державній незалежності, то не до помпезностей... І цьогорічне, як і в попередні роки, вшанування пам’яті Велико-го сина українського народу проходить традиційно: влада, окремо від народу, під посиленою охороною поклала квіти до пам’ятника Тарасу Григоровичу в парку Шевченка, вручила (слава Богу, хоч достойним особам!) Шевченківську премію, а опозиційні до нинішньої влади старі та нові політичні сили провели біля столичного пам’ятника ритуальні мітинги протесту проти діяльності-бездіяльності влади в зовнішній і внутрішній політиці. Все завершується художньо-концертними програмами в різних місцях... очевидно, до наступного 9 березня. Шкода... Адже у центральній владі та столичній владі є прекрасна нагода значиміше вшанувати Шевченка без особливих бюджетних затрат за рахунок невеликих топонімічних змін у столиці. Йдеться про завершення процесу деколонізації та деколонізації топоніміки Києва. Столиця України (як і більшість інших населених пунктів України) досі переповнена позначками “руського міра”. 25 років тому Україна вийшла зі складу російської імперії, але імперія не вийшла з України та її столиці. Во-

Чи шанує столиця національного Пророка?

Шевченківські дні в Україні, обійнятій вогнем глобальних протиріч між Росією, США, Європою... Як протистояти цим випробуванням і викликам сучасності? Чи зуміємо зберегти себе як монолітну націю в єдиній державі? В чому шукати об’єднавчі чинники, які б консолідували територіально, соціально, ідеологічно розшароване суспільство? У пошуках відповідей на ці питання наші погляди звертаються до національних духовних поведирів. До Шевченка — звияжнього повстанця проти національного та соціального гноблення.

“Апостол правди і науки” був і залишається Пророком у своїй Вітчизні. Він стоїть пліч-о-пліч із нами сущими, в боротьбі за честь і національну гідність. Дивиться в кожную душу. Говорить із кожним: надихає, закликає, застерігає, усвідіщає, втішає, співчуває, присоромлює, глузує, кепкує, гнівається, кляне, — але завжди каже нам, своїм нащадкам, батьківську “Святу Правду”. Хоч би якою гіркою вона була. Дослухаємось же до цієї пророчої Правди.

на залишила тут свій “язик”, свою російську “православну” церкву з агресивною п’ятою колоною, російськомовні школи та колоніальну топоніміку. Близько сотні столичних вулиць і провулків названі іменами російських річок, гір і міст. З російського Ростова мало не щодня прибувають в Україну “гради”, танки і ворожа солдатня, щоб убивати наших кращих синів. А ми ввічливо пошановуємо його вулицею Ростовською у столиці України. Чи не час вже Київській ухвалити радикальну комплексну постанову про нову і топонімічну деокупацію Києва? Мова піде про “іменні” назви столичного метро. Їх у Києві — дві: станція Тараса Шевченка аж на Подолі і... станція “Площа Льва Толстого” в самому центрі столиці! До речі, у московському метро на

честь Льва Толстого немає станції. За всієї поваги до російського письменника, який ні до України, її історії і культури, ні до Києва не мав жодного стосунку і ніколи в Києві не бував, така надмірна увага до його особи не личить незалежній державі і може свідчити лише про продовження політики “меншовартості” українства перед “величчю” колишньої імперії та її “духовними скрепами”...

У діяльності (чи, швидше, бездіяльності) нашої навіть після революційної влади все ще дається взнаки комплекс постколониальної “малоросійської меншовартості”... Про це свідчить і діяльність у центрі української столиці з алогічною назвою **Національного** (з якого дива!?) театру **російської драми імені Лесі Українки**. Адже добре відоме ставлен-

ня Лесі Українки до так званого “російського народу” і його “культури”, що знаково відображено в забороненій і за часів царату, і в часи комуністичні її драмі “Бояриня”. **Тим більше, що на мармуровій дошці на приміщенні театру зазначено, що 1882 року саме в ньому відбувся перший виступ першого в тогочасній Російській імперії саме українського професійного театру Кропивницького!..**

Та повернімося до Шевченка, 203-ю річницю з дня народження якого Україна щойно відзначила. Станція метро “Площа Льва Толстого” знаходиться у місці, де все пов’язане саме з іменем Пророка України. Це і Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, це і Парк Тараса Шевченка з величним пам’ятником йому, це і Національний музей Т. Г.

Шевченка на Бульварі Шевченка, це і Театр опери та балету ім. Т. Г. Шевченка... Тому логічним буде рішення Київради спільно з Інститутом національної пам’яті про перейменування станції метро “Площа Льва Толстого” на станцію Тараса Шевченка, а однійменну станцію на Подолі перейменувати за назвою місцевості, де вона розташована... З перенесенням скульптурної композиції, присвяченої Тарасу Григоровичу зі старої станції на нову. Цей крок центральної та столичної влади і стане реальним, а не позірним пошануванням Шевченка та поверненням історичної справедливості шодо геніального сина України.

Є зауваження також щодо інших станцій столичного метро, на які варто звернути увагу Інституту національної пам’яті і Київській в рамках виконання закону з деколонізації столичної топоніміки.

А щодо майбутніх назв станцій Сирецько-Печерської, Подільсько-Вигурівської та Лівобережної ліній то не варто давати їм заплановані в генплані розвитку Київського метрополітену такі назви, як “Герцена”, “Бульвар Перова”, “Площа Перемоги”, “Вулиця Цветаєвої”, “Вулиця Сабурова”, “Вулиця Драйзера”, “Проспект Вагута” і т. ін. Взагалі потрібно відмовитись від іменних назв станцій (за винятком станції Тараса Шевченка), даючи новим станціям назву історичної місцевості штибу — “Святошин” або утилітарно-функціональну — на кшталт “Палац спорту” і т. ін.

Галина ПАГУТЯК,
лауреат Національної премії імені Т. Шевченка, Львів

Колись один письменник кривився: “Хіба “Катерина” і “Гайдамаки” можуть представляти українську літературу у світі? Фе!” Власне, ці дві поеми Тараса Шевченка й досі не репрезенту-

Катерина

ють наше письменство і наслідки цього дуже болючі, бо, щоб пізнати Україну, треба читати Шевченка, а не А, Б і В укручуліту з їхньою вторинною естетикою. “У нас такого свого повно”, — висловилися колись покійна Ганна-Гая Горбач. Певно, що іноземцям потрібно пізнавати Україну, яка вже кілька років перебуває у центрі уваги світових ЗМІ. Як ми пізнаємо інші народи, інші культури.

То було багато років тому, коли ми були молоді й наївні й нічого не знали про політику, масову культуру, конкуренцію і комерціалізацію літератури. Над “Катериною” плакали сільські жінки, вразливі дівчатка, а символіка Тарасового шедевра — картини “Катерина” геть не відчувалася. Трагічна доля дівчини-покритки розглядалася як жалючий відгомін звичаєвого права. Ми вчитувались у “Заворожи мене, волхве...”, “Великий льох”,

відсуваючи набік комедію “Сон”, як щось гротескне і антигуманне. Зізнаватись у любові до Нечуя-Левицького чи Івана Франка було взагалі поганим тоном серед інтелектуалів, бо самого Шевченка боялись чіпати. Зрештою, те все минуло.

Другий Майдан і розстріл Небесної Сотні повернув нам Шевченка і його пророцтва, які ще не всі здійснилися. Усі спроби позбавити його месіанства закінчилися провалом, як тільки Україна стала боротись за свою незалежність. Уся ця “міфотворчість, міфопоетика” зараз є анахронізмом. Шевченко справді став голосом українського народу, єдиним і на всі віки, доки Україна не отримає свободу, справедливість і достаток.

Вагітна Катерина в малиновій плахті — між Мамаєм і російським офіцером. Прекрасна та беззахисна в своєму “трішньому” материнстві. Скривджена, ошу-

кана, зневажена, вона дивиться на нас. Що вона хоче сказати? Кого вона несе у своєму лоні? Спасителя, месника чи майбутнього поводири сліпого кобзаря? Все залежить від неї.

Тепер ми знаємо. Вона несе в собі революцію 2014 року. Рівно через 200 років від народження поета-пророка. Війну зі своїм кривдником, який збещестив Україну, забруднив її кров, зневажив її мову, наплотив перевертнів. Війна проти тих, хто позбавив гідності її історію, назвавши право на бунт звичайним насильством і розбоєм.

Тепер ми знаємо, що свободу здобувають великою кров’ю. І що концепція майбутнього розвитку незалежної української держави, як у дописовні часи Гомера, була написана віршами, тим надзвичайним ритмом, який може передати і биття серця матері, і спів птахів, і ревіння Дніпрових порогів. Справедливість, доброчестя, працьовитість — це умова визволення України. Несправедливі, аморальні, любителі легкої наживи ніколи не офірують своє

життя задля порятунку батьківщини. Шевченко, як і Сковорода, знав, що правда вища і за життя, і за смерть, що тільки правда приводить до тьми і зцілює.

На Майдані ми збагнули суть “Заповіту” і “Мені однаково”. Тепер настав час “Катерини”, яка здатна розірвати пута колоніальної залежності навіть ціною власного життя. У поемі і в картині присутні ознаки Апокаліпсису, з якого почнеться оновлення світу. Текст і образи зливаються з подіями, які вже пережила Україна: від визвольних змагань Першої світової війни, Голодомору, Чорнобиллю аж до збоченої пропаганди “єдиної країни” та двомовності. Шевченко ніколи не помилявся, бо він любив свій народ і знав його потреби. І його любові вистачає досі, так її багато, бо вона мудра, зряча, а не сліпа й егоїстична. Ця любов у нього від матері, родини, від землі, скропленої потом і кров’ю. Тільки звідти починається шлях справжньої еліти.

Березень 8, 2017

Надія КИР’ЯН
Фото Георгія ЛУК’ЯНЧУКА

Наш найдорожчий скарб

9 березня до пам’ятника Шевченку в Києві цілий день несли квіти. І офіційні делегації: від президента, Кабміну, різних партій, і прості українці, виголошували промови, читали вірші, співали.

Найчисленніший за останні кілька років був мітинг, який провели проукраїнські партії, громадські організації, зокрема “Просвіта”, згуртовані навколо “Української альтернативи”. Розпочав мітинг Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет: “Український народ доводить, що ми нині справді “Душу й тіло покладемо за нашу свободу” — на сході, де триває війна проти агресора. Не ми напали на Росію, а російські війська зі зброєю топчуть нашу землю. Ми насамперед покладемо надію на Бога, але повинні діяти й самі. “Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю”, — закликав Тарас Шевченко. А наша роз’єднаність перешкоджає нам досягати того, чого ми хочемо. Тому якщо ми шануємо Тараса Шевченка не на словах, а на ділі, то треба єднатися навколо Української держави”.

Оголошувачи виступ лідера партії “Справедливість” Валентина Наливайченка, ведучий зауважив: “Дивно, але тільки-но ми проголосили про зібрання національних сил біля пам’ятника Шевченку о 14-й годині, як саме в цей час нашого лідера викликають на допит до прокуратури. Влада міняється, а методи ті самі. Це ще раз свідчить, що треба змінювати не окремих особистостей, а систему”.

Валентин Наливайченко підкреслив, що саме Шевченко єднає нас, надихає бути сильними, вірити в Бога, іти вперед із відчуттям того, що справедливість — це те, заради чого жили наші предки, це те, в чому виховали нас наші батьки, але це й те, заради чого ми готові рухатися далі. Шевченко з нами, коли ми агресію називаємо агресією. Шевченко з нами, коли ми говоримо, що мародерство й корупція в нашій державі нищать нас, як другий агресор усередині країни. Шевченко з нами, коли ми ша-

нуємо наших патріархів, мудрих людей, тих, хто захистив і виборів відновлення незалежності України. Ми з Шевченком, коли нарешті дали собі відповідь: “Ми вільні люди на своїй землі”. З нами Шевченко тоді, коли ми говоримо, що для нас код демократії — це чесність із людьми, чесність із собою, з нашими дітьми. Сила, єднання, переконання і світло в наших очах — це те, заради чого ми сьогодні зібралися тут, це те, заради чого завтра будемо рухатися разом і вперед.

Голова ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка Павло Мовчан сказав: “Вкотре запитую себе, чого ми щоразу приходимо сюди, на що покладемо свої надії? У безнадійний, здавалося б, час абсолютного панування советчини за ініціативою Дмитра Павличка ми тут уперше підняли національні прапори, вперше сказали: “З нами Шевченко — сила неподолання. Хоч що б робили, хоч би як відвертали від нас його, але він є, він нам нагадує, що ми повинні бути собою”. Святіший нам

нагадав, що єдність нині дуже важлива, як ніколи, бо отаманщина крокується цією владою. Нас провокують ділитися, членуватися, щоб ми не мали свого єдиного, шевченківського начала, шевченківської ідеї, шевченківської ідеології, шевченківського слова, яке заряджує нас, надихає, пробуджує. Чи ви завжди знайдете сьогодні в книгарні “Кобзаря”? Натомість ви знайдете “Вурдалака...” Бузини, пасквіль на Шевченка, який видають за гроші Медведчука. Сьогодні в Москві ініціюють спорудження йому пам’ятника, збирають кошти, щоб поставити його біля колишнього готелю “Україна”, навпроти пам’ятника Шевченку. Вони зрозуміли, що поки буде Шевченко, ми будемо силою, тому так цинічно намагаються знищити національного пророка.

Нашій нації не давали сформуватися, але навіть маючи невелику потугу — Народний рух України, — ми спромоглися на відбудову власної держави. Чого ж зараз, коли, здавалося б, стільки патріотичних сил, ми не можемо

об’єднатися? Шевченко писав “В своїй хаті своя й правда...” Та чи ця хата наша, якщо звідси видавляють українців, що змушені мільйонами мандрувати по світу в пошуках кращої долі? Забрали все, хочуть забрати ще й землю. Відбирають ім’я Шевченка, але це наш найдорожчий скарб. Ми ніколи його не віддамо”.

Народний артист України Тарас Петриненко продовжив цю думку: “А що було б з нами, з нашою країною, якби свого часу і дуже вчасно не народився цей святий чоловік? Може, ми б тут уже не стояли. Чомусь, коли нам стає трохи легше, ми забуваємо, що боротися треба до повної перемоги. Скільки разів демократи відвойовували владу, а потім чомусь самі її віддавали. Об’єднана нація дуже сильна — погляньмо, чого за цей же час досягли поляки. Нам треба також бути єдиною нацією”.

Герой України поет Дмитро Павличко прочитав вірш Тараса Шевченка “Мені однаково...”, розповів, що базою творчості Тараса Шевченка була козацька

Україна, Україна Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Івана Мазепи, Івана Богуня. Повідав, що біля Київського військового лицю ім. Івана Богуня нарешті демонтують пам’ятник Суворову, і там має стояти пам’ятник Іванові Богуну. Дмитро Васильович зауважив, що Шевченко — пророк, бо він знав наші витоки, нашу історію, що українська нація понад тисячу років тому вже була відома в Європі. Закликав усіх патріотів об’єднатися і прочитав свій новий вірш “Іван Богун у Києві”.

Біля пам’ятника того дня прозвучало ще багато цікавих і змістовних виступів: академіка АПНУ Георгія Філіпчука, голови політичної партії “Патріот” Миколи Голомші (до слова, стягів цієї партії біля Шевченка було найбільше), очільника громадської організації “Остання барикада” Олеся Донія, заступника голови партії УНА—УНСО Ігоря Мазура, українського політика, депутата ВР І—IV та VI скликань Івана Зайця, представника РУХу Івана Слободяника, голови УРП Сергія Джерджа та ін.

Говорили про те, що мусимо повернути національну пам’ять, створити єдину Помісну українську православну церкву, боротися за правду, волю, проти імперської політики Росії, за гідне життя кожної людини, бути єдиною силою, не миритися з розправами над патріотами, боротися з олігархією, яка знекровлює державу, перейти від руйнації до економічного зростання, дбати про духовність і культуру, добитися ухвалення закону про єдину державну українську мову, добрі слова підтверджувати ділом, завершити перемогою нашу Революції гідності.

Прикресли мітинг художні виступи Тараса Петриненка, Іво Бобула, кобзаря Тараса Силенка, гурту “ТаРута”, дитячого Народного вокально-хореографічного ансамблю “Зернятко”. А ще цей захід був надзвичайно експресивним, динамічним завдяки артистичним здібностям, прекрасним володінням словом ведучого, українського музиканта, лауреата Міжнародних конкурсів Олександра Журавчака.

Едуард ОВЧАРЕНКО

Київ вітає Кобзаря

У Києві відбулися заходи, присвячені 203-річчю від дня народження Тараса Шевченка.

Товариство “Знання” України в Київському планетарії провело мистецьку акцію “Шевченкові імперативи”. Розпочалася акція презентацією виставки народного художника України, лауреата Шевченківської премії Валерія Франчука, в якій представлено 44 картини, створені за творами Кобзаря, та унікальної колекції видань “Кобзаря” різних років шевченкознавця Євгена Дроп’ятого.

“Сьогодні відзначаємо день народження нашого пророка. Все свідоме національне життя почалося з Шевченка, а “Кобзар” — наша українська “Біблія”. Приклад з історії: не дивлячись на заборону видання “Кобзаря” 1906 року вийшла рекордна кількість видань цієї геніальної книги”, — наголосив голова правління Товариства “Знання” України Василь Кущерев.

“Ми започаткували конкурс “Тарас Шевченко єднає народи”. У ньому беруть участь і мешканці України, і громадяни інших країн, які долучаються до конкурсу за допомогою відео”, — зазначила активна популяризаторка творчості Тараса Шевченка, народна артистка України Галина Яблонська.

Про велич Шевченкового слова говорили Раїса Недашківська, народна артистка України; Анатолій Журавель, заслужений діяч мистецтв України; Кирило Булкін, актор і культурний діяч; Борис Войцехівський, відомий громадський діяч, шевченкознавець та інші.

Після цього Валерій Франчук провів екскурсію своєю виставкою. Представлені полотна — своєрідні ілюстрації до творів Кобзаря, авторське бачення Франчуком віршованих рядків поета. У творах Шевченка він вбачає код незнищеності українського духу. Триватиме виставка до дня перепоховання Тараса Григоровича — 22 травня.

У Київському планетарії також вшанували

Тараса Шевченка. Чоловічий самодіяльний народний хор “Чумакки” виконав фрагмент пісенно-віршованої літургії “Не жди сподіваної волі”. А справжньою родзинкою цьогоорієнтованого “Шевченкових імперативів” стала вистава “Великий льох” у виконанні молодих акторів Театральної студії “Слово”, які навчаються у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв. Поставила виставу професор кафедри режисури театралізованих видовищ і свят Академії, заслужена артистка України Ольга Шлемко.

У філії Національного музею Тараса Шевченка — Будинку-музеї Тараса Шевченка відкрили виставку “Віч-на-віч із Шевченком”, де зібрано портрети Шевченка.

Експозиція розповідає про те, що Т. Шевченко увійшов в українську історію та культуру як символ волелюбних прагнень. Ще за життя, як автор “Кобзаря”, він став уособленням голосу народу, який прагнув до незалежності. Це зумовило постійну присутність митця в українському культурному просторі, велику зацікавленість до осмислення й

змалювання його постаті різними генераціями художників.

Першою спробою мистецької канонізації Т. Шевченка стала ікона “Св. Тарасій та Михайло Малєїн”, написана 1867 року Г. Честахівським у пам’ять про Т. Шевченка та його друга М. Лазаревського.

Взявши за основу автопортрети Т. Шевченка, його портрет, написаний І. Репіним, чи фото І. Гудовського (1859), митці кінця XIX—початку XX ст., пропонували модель сильною духом особистістю, провідника національної ідеї.

Художник Л. Коштелянчук, апелюючи до “репінського типу”, 1959 року написав портрет Шевченка, на якому зобразив поета сидячи, майже у профіль; у творчих роздумах митець повернув голову до глядача, а погляд спрямував убік.

У 1980-ті роки можливість вільного творчого самовираження мали художники, які ілюстрували поезію Т. Шевченка. Так, І. Марчук у 1983—1984 рр. створив серію ілюстрацій (темпера) для видання “Т. Шевченко. Кобзар” (К., 1994).

А в 1990-ті поруч із традиційними типами зображення митця формувалася образ Шевченка, наділений символічно-алегоричним звучанням, що визначається як збірний, тобто: національний пророк, ікона, апостол правди, архангел-захисник і т. п. До таких робіт належить портрет Шевченка, створений художницею Н. Синишин (1997) та картина О. Шупляка “Кобзар” (портрет Шевченка) (1992).

Особливу увагу привертає картина “Дух Шевченка в Канаді”, створена 1970 року українцем із Ка-

Валерій Франчук представляє власну виставку

нади В. Курилик. Художник осмислює образ Шевченка як незнищений дух, що здійснює своєрідний патронаж, оберігаючи українців, які живуть у діаспорі.

Мистецько-концертний центр ім. І. Козловського Національної оперети України представив проект народного артиста України Олександра Кравченка “І на оновленій землі”. Під час концерту у виконанні пана Олександра, заслуженого працівника культури України Зої Кравченко, заслуженої артистки України Галини Грегорчак-Одринської, солістів-вокалістів театру оперети Ганни Коваль та Володимира Одринського прозвучали твори Кобзаря “І мертвим, і живим, і ненародженим...”, “Титарівна”, “Лілея”, “Катерина”, “Хіба самому написати”, “Слепая”, “Минають дні, минають ночі...”, “Відьма”, “Думи мої”, а також відомі українські пісні “Дивлюсь я на небо”, “Журавка”, “Там, де Ятрань круто в’ється”, “Ніч яка місячна”, “Чорнобривці”, “Діброва зелена”, “Червона калина” і вірш Дмитра Кременя “Шевченкова липа”, присвячений Т. Шевченку.

Колонна зала ім. Миколи Лисенка Національної філармонії України запросила на програму

“Борітеся — поборете!”, яку поставив народний артист України Володимир Лукашев. Із невмирущим Шевченковим словом до глядачів звернувся народний артист України Анатолій Паламаренко, який виконав уривки з творів “Іван Підкова”, “Чигрине, Чигрине”, “Кавказ” та “Гайдамаки”. А у виконанні Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди прозвучали українські народні пісні “Ой чого ти почорніло”, “Гей, літа орел”, “Бандуристе, орле сирий”, “Зоре моя вечірняя”, “Встає хмара з-за лиману”, “Мала мати доню”; твори на слова Шевченка: “Реве та стогне Дніпр широкий”, дума “Сліпий” на текст поеми “Невольник” та два хори з опери “Гайдамаки”.

А в актовій залі Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Театр української традиції “Дзеркало” представив одну зі своїх кращих вистав “Сон Кобзаря”, створену за Шевченковими творами “Сон”, “І мертвим, і живим, і ненародженим...”, на яку запросили відомих діячів української культури Анатолія Паламаренка, Галину Яблонську, Павла Мовчана, Володимира Яворівського та інших.

Шевченкознавець Євген Дроп’ятий

Громадсько-патріотичні ідеї Т.Г. Шевченка в соціокультурному та освітньому просторі України

Наталія ФІЛПЧУК, кандидат педагогічних наук, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

У Педагогічному музеї України (Київський міський будинок учителя) відбувся круглий стіл “Громадсько-патріотичні ідеї Т. Г. Шевченка в соціокультурному та освітньому просторі України”. Модератором культурного заходу була Нелля Григорівна Ничкало — доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

У виступах брали участь співробітники Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; П. М. Мовчан — лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, голова Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка; працівники Педагогічного музею України; директор та викладачі

Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка та гості. З ґрунтовними доповідями виступили Г. Г. Філіпчук — доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, який блискуче розкрив фундаментальну основу національних ідей Т. Г. Шевченка у вихованні молоді; О. Г. Кучерявий — доктор педагогічних наук, професор висвітлив педагогічний контекст аксіологічної складової шевченківської поезії; О. П. Міхно — директор Педагогічного музею України, кандидат педагогічних наук ознайомив присутніх з експозицією Педагогічного музею України, присвяченої педагогічній спадщині Т. Г. Шевченка; Г. Г. Яблонська — народна артистка України у своїй доповіді акцентувала увагу гостей форуму на досягненнях та проблемах Міжнародного проекту “Шевченко єднає народи”; К. В. Стеценко — заслужений артист України, голова Київського місько-

го об’єднання “Просвіти” імені Тараса Шевченка, доцент Київського національного університету культури і мистецтв підкреслив роль спадщини Т. Г. Шевченка у розвитку суспільства та у вихованні нації; О. М. Ходацька — заступник ди-

ректора з науково-методичної роботи спеціалізованої школи № 187 з поглибленим вивченням української та англійської мов міста Києва, висвітлила методичні засади викладання творчості Тараса Шевченка у загальноосвітній школі.

Яскравим доповненням було виконання поетичних творів Тараса Шевченка Г. Г. Яблонською, О. Г. Кучерявим. У виконанні К. В. Стеценка прозвучало соло для скрипки eDuma “І мертвим, і живим, і ненародженим...”

Тарас Шевченко: «Почав писати в 1837 р.»

Володимир МЕЛЬНИЧЕНКО,
доктор історичних наук, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Отже, згадаймо, що нині 180 років відділяє нас від історичного моменту початку поетичної творчості національного генія. 1837-й запам'ятався всій Росії загибеллю Олександра Пушкіна. За вірш “Смерть поета” було заарештовано колишнього однокурсника Осипа Бодяньського, улюбленого поета Шевченка Михайла Лермонтова. А для нас — українців — найголовніше, що цього року Шевченко написав свої перші вірші. На допиті у III відділі таємної політичної поліції у справі Кирило-Мефодіївського братства у квітні 1847 р. він засвідчив: “Стихи я любил с детства и начал писать в 1837 г.”. Цим роком орієнтовно датується балада “Причинна”, що починається геніальними рядками, закарбованими в генотипі кожного українця:

*Рече та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолю верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідний місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядає,
Неначе човен в синім морі
То виривав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.*

В автобіографії (1860) Шевченко зазначив, що перші свої вірші склав у Петербурзі в Літньому саду: “В этом саду... начал он (Шевченко) писать про себе в третьей особи. — В. М.) делать этюды в стихотворном искусстве; из многочисленных попыток он впоследствии напечатал только одну балладу “Причинна”.

В “Письме Т. Гр. Шевченка к редактору “Народного чтения” (1860) поет писав трохи докладніше:

“О первых литературных моих опытах скажу только, что они начались в том же Летнем саду, в светлые, безлунные ночи. Украинская строга муза долго чуждалась моего вкуса, извращенного жизни в школе, в помещицкой передней, на постоялых дворах и в городских квартирах; но когда дыхание свободы возвратило моим чувствам чистоту первых лет детства, проведенных под убогою батьковскою стрехою, она, спасибо ей, обняла и приласкала меня на чужой стороне. Из первых, слабых моих опытов, написанных в Летнем саду, напечатана только одна баллада “Причинна”.

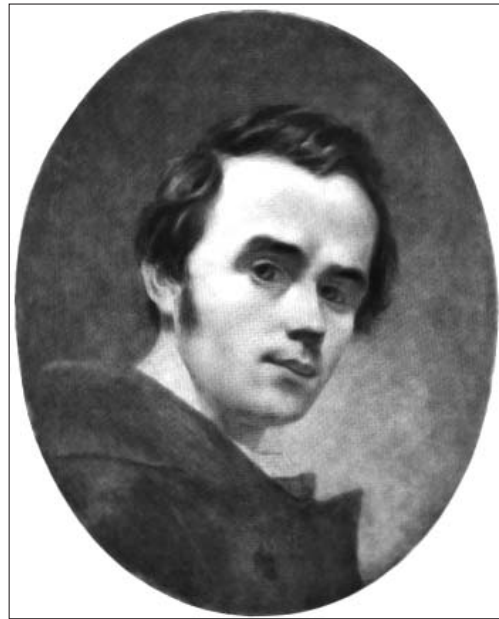
До перших поетичних спроб міг належати і вірш “Нудно мені, тяжко — що маю робити?..”:

*Я в сірій свитині, ви пани багаті,
Не смійтеся ж з мене, що я сирота!
Прибуде година, коли не загину —
Меж вами, панями, недоля моя, —
Полину, побачу свою Україну:
То ненька рідненька, то сестри стоять —
В степу при дорозі — високі могили...
Отам моя доля, там світ Божий милій!*

Російський письменник і видавець Іван Панаєв пізніше згадував: “Я первый раз увидел Шевченко двадцать четыре года назад тому (в 1837 г.), на вечеру у Гребенки. В это время дело шло о выкупе поэта. Об этом хлопотали Жуковский и Михаил Юр. Вильгорский. Шевченко было двадцать три года; жизнь кипела в нем, мысль о близкой свободе и надежда на лучшее будущее оживляли его. Он написал тогда уже несколько стихотворений... Малороссийские друзья его уже и тогда отзывались об нем с увлечением и говорили, что Шевченко обещает обнаружить гениальный поэтический талант...”

Того — 1837 року — розпочалася робота щодо викупу Шевченка з кріпацтва. Аполлон Мокрицький, який клопотався перед Карлом Брюлловим і Олександром Венеціановим, аби звільнити Шевченка від кріпосної залежності та влаштувати вчитися в Академію мистецтв, записав у щоденнику 18 березня 1837 р. “...Говорил Брюллову насчет Шевченка, старался подвигнуть его на до-

брое дело, и, кажется, это будет единственным средством — через Брюллова избавить его от тяжелых, ненавистных цепей рабства. И шутка ли! Человек с талантом страдает в неволе по прихоти грубого господина!” Той же Мокрицький зафіксував у щоденнику 31 березня 1837 р.: “Показал его (Т. Г. Шевченка. — В. М.) стихотворение, которым Брюллов был чрезвычайно доволен, и, увидя из него мысли и чувства молодого человека, решил извлечь его из податного состояния...” (виділено мною. — В. М.). Тобто, саме поетичний талант молодого Шевченка спонукав Брюллова взятися за справу його звільнення з кріпацтва. Автори біографії Шевченка (1960) навіть писали, що це дало “привід залучити для участі в долі Шевченка впливового в тодішньому Петербурзі поета В. А. Жуковського”. Принаймні вже за день — 2 квітня — Мокрицький за-

нотував: “После обеда призвал меня Брюллов. У него был Жуковский, он желал знать подробности насчет Шевченка. Слава Богу, дело наше, кажется, примет хороший ход... Брюллов начал сегодня портрет Жуковского, и препохоже”.

З іншого боку, Брюллов оцінив і талант Шевченка-художника! Найпершим доказом є те, що він узяв його собі в учні й поселив у своїй майстерні, де Тарас Шевченко з ним і побутовував. Він піднімався зрання, працював до сніданку, об одинадцятій ішов до свого вчителя снідати, потім знову працював до третьої години. О третій знаменитий брюлловський слуга Лук'ян кликав його на обід на незмінний ростбїф, після чого — знову робота до вечора. Потім він чи йшов до театру, чи знову працював.

Але це розпорядок дня, встановлений Брюлловим. А що діялося в Шевченковій душі, чим вона жила? Вже на засланні поет записав у Щоденнику 1 липня 1857 р., згадуючи про своє життя в майстерні Карла Брюллова:

“И что же я делал? Чем занимался я в этом святилище? Странно подумать. Я занимался тогда сочинением малороссийских стихов, которые впоследствии упали такой страшной тяжестью на мою убогую душу. Перед его дивными произведениями¹ я задумывался и лелеял в своем сердце своего слепца Кобзаря² и своих кровожадных гайдамаков³. В тени его изящно-роскошной мастерской, как в знойной дикой степи надднепровской, передо мною мелькали мученические тени наших бедных гетманов. Передо мной расстилалась степь, усеянная курганами⁴. Передо мной красовалась моя прекрасная, моя бедная Украина во всей непорочной меланхолической красоте своей. И я задумывался, я не мог отвести своих духовных очей от этой родной чарующей прелести. Призвание, и ничего больше”.

То був хвилюючий, знаменний і непростий час духовного вибору, коли вчорашній безправний кріпак, а нині вільний молодий художник і поет, повною мірою відчув силу Божого покликання не лише у власній творчості, але й у долі всієї Украї-

ни. Наш великий сучасник Іван Дзюба писав про Шевченкове звернення до Слова, до рідного Слова: “Головне ж було, напевне, удедалі більшої внутрішньої потреби висловити своє відчуття України, стати її речником. І, впевнившись у силі свого слова, він переймається вірою в те, що зможе ним пробудити в земляках пам'ять про давню славу своєї землі та жагу здобувати їй нову славу. Так народжувалося відчуття своєї покликаності, своєї місії, яку згодом Україна сприйме як місію апостола і пророка. Але на це ще тільки заходило...”⁵.

І знову — Шевченків Щоденник: “Странное, однако же, это всемогущее призвание. Я хорошо знал, что живопись — моя будущая профессия, мой насущный хлеб. И вместо того чтобы изучить ее глубокие таинства, и еще под руководством такого учителя, каков был бессмертный Брюллов, я сочинял стихи, за которые мне никто ни гроша не заплатил и которые, наконец, лишили меня свободы, и которые, несмотря на всемогущее бесчеловечное запрещение, я все-таки втихомолку кропаю... Право, странное это неутомимое призвание”.

Як відомо, Шевченко досконало вивчив і “глибокі таїнства” живопису, ставши видатним художником, а в Академії мистецтв йому було надано 1860 р. звання академіка. Втім, у цьому щоденниковому записі він особливо зримо передає давнє передчування того, що “заняття лише живописом... крило в собі певну небезпеку розчинення в імперській культурі, тоді як словесна творчість рідною мовою залишила його зі своїм народом у живому діалогічному спілкуванні”⁶.

Та головне, що Шевченко залишив усім українцям упевнене сильне й переконливе розуміння свого поетичного покликання — він усвідомлював його як божественну настанову. То було Богопризначення!

Шевченків “Кобзар” уособив у собі найвище покликання Поета-націєтворця, розбудив національну свідомість, сформував єдину національну волю, духовно консолідував українців і показав їм, що Москва ніколи не дошукається “великого ж того льоху” — національної таїни української душі, бо історична правота належить не Москві з підвладною їй Малоросією, а вільній — саме вільній, новій! — Україні. Національний пророк змінив історичну долю України, проте Шевченкові довелося значно довше від пророка Мойсея виводити свій народ із “египетського полону” в царство волі й національної гідності. Він і зараз очолює наш, український, поліс, адже, згадаймо, заявив у “Заповіті” (25 грудня 1845 р.), що “полине до самого Бога” лише після того “Як понесе з України / У сице море / Кров ворожу...”

Отже, Тарас Шевченко не був прихильником нескінченного й безкарного запивання українцями “з московської чаші московської отрути”. Не полінується, перечитайте його “Заповіт”, абстрагуючись від звичної радянської традиції, і задумайтеся над тим, які кайдани насправді вимагав порвати Тарас Григорович. А він і підказав у поемі “Кавказ”, написаній за п'ять тижнів до “Заповіту”, вказавши на тих, які навчать “Кайдани кувати / Як і носить!...”

Нагадаю лише, що всі Шевченкові інвективи на адресу Москви містяться в його поетичних творах, створених у 1844—1845 рр., тобто після першого відвідання міста й написання там у лютому 1844 р. “Чигринне, Чигринне...” з його “московськими ребрами”, а пізніше, у липні 1844 р. уже в Петербурзі, — поеми “Сон” (комедія) та після другого проїзду через Москву в Україну навесні 1845 р. і створення там містерії “Великий льох” (жовтень 1845), поеми “Кавказ” (листопад 1845 р.), послання “І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні...” (грудень 1845 р.).

Перелічені поетичні шедеври стали осердними у творчості Кобзаря і внесені ним до рукописного збірника “Три літа”,

який відкриває “Чигринне, Чигринне...”, а завершує “Заповіт”, написаний за десять днів опісля “І мертвим, і живим...”

Це може здатися містичним, але “Заповіт” Шевченко написав одразу після того, як сказав своєму народові про ворожу Москву все найголовніше на віки вперед, аж до ненароджених українців. Надалі Шевченко ніколи не заціпав її так нещадно-болоче та звинувачувально-вбивчо.

Тож, очевидно, вірив і сподівався, що його кінцеву волю вже висловлено й обов'язково буде виконано: “Кайдани порвіте...”

Принаймні висновуючи справді смертельну загрозу Шевченкових віршів для Московщини, слідство у справі Кирило-Мефодіївського братства, що відбулося менше ніж через півтора року після “Заповіту”, далекосіяно передбачало, що “слюбимими стихами в Малороссии могли посеяться и впоследствии укорениться мысли о мнимом блаженстве времён гетманщины, о счастье возвратити эти времена и о возможности Украины существовать в виде отдельного государства”.

Майже в один час із іще непрочитаним уповні “Заповітом” Шевченко дарував нам цикл переспівів із Псалтиря “Давидові псалми” (19 грудня 1845 р.), з яких нагадаю молитовні рядки щодо найвищого призначення його поетичного Слова:

*Молюсь, Господи, внуши їм
Уст моїх глаголи.
Бо на душу мою встали
Сильнії чужії,
Не зрятъ Бога над собою,
Не знаютъ, що діють.*

Поки так буде, Шевченкова душа залишається на землі, серед українців і несе важку покуту за владу імущих, які досі не дають можливості народу вибороти достойне життя.

Синам рідного, багатостраждального і великого народу Тарас Шевченко залишив заповіт — перший і останній:

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

¹ У Шевченковій повісті “Художник” (1856) читаємо про К. П. Брюллова: “Велика его слава! И необъятен его гений!”

² Скажімо, “Тарасова ніч” (1838) починалася рядками:

*На розпутьті кобзар сидить
Та на кобзі грає...
Грає кобзар, виспіває,
Вимовля словами,
Як москалі, орда, ляхи
Бились з козаками...*

Як бачимо, москалі молодий поет одразу поставив на перше місце.

³ Шевченко краще від всіх розумів, що в його гайдамаків “Улиці, базари / Крились трупом, пліли кров’ю”. Він добре пам’ятав повчальні слова П. О. Куліша про те, що жорстокість гайдамаків — це “торжество мясников, а драма Ваша — кровавая бойня, от которой поневоле отворачиваешься”. Та поет, як відомо, не врахував Кулішеві пропозиції щодо правок і скорочень у “Гайдамаках”. Як показав академік Микола Жулинський, гайдамаки, які “трохи не рік шляхетською кров’ю напували Україну”, для Шевченка є месниками за нещадне гноблення українців, але їхній “червоний бенкет” поет, як і весь український народ, переживав болісно. У “Передмові” до “Гайдамаків” із глибини свого серця виплеснув: “Серце болить, а розказувать треба”. В самій поемі повторив: “Болить сердце, як заедаши”. І в цьому — сила і велич Шевченкового генія.

⁴ У тій же “Тарасовій ночі”:

*Де поділось козачество,
Червоні жугани?
Де поділась доля-воля?
Бунчуки? Гетьмани?
Де поділось? Згоріло?
А чи затопило
Сине море твої гори,
Високі могили?..*

⁵ Дзюба І. Тарас Шевченко // Історія української літератури. Т. 4. К.: Наукова думка, 2014. — С. 80.

⁶ Дзюба І., Жулинський М. На вічному шляху до Шевченка // Тарас Шевченко. Повне зібрання творів у дванадцяти томах. Т. 1. К.: Наукова думка, 2011. — С. 14.

Марія ГЕВ,
викладач Львівської державної
хорової школи “Дударик”

Підтримуємо славні традиції

Концертний зал Радехівської районної школи мистецтв зібрав поціновувачів хорового мистецтва на святі 20-ліття народного хору вчителів “Просвіта” Радехівського РО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка.

2011 року я працювала вчителем Радехівської школи мистецтв і розпочала мистецьке дослідження “Хорова культура Радехівщини за період 1945–2011 рр.”. У цій науковій праці описувала діяльність хорових колективів регіону і, зокрема, хору “Просвіта”. За дорученням директора колективу Юрія Сухара мені випало ним керувати. Свою пошукову наукову діяльність поєднувала з диригентською, концертною практикою. Вивчення історії хорової культури Радехівщини допомогло усвідомити мету і специфіку роботи і професійно влитися у склад колективу.

Історія колективу сягає в далеке минуле, саме в той час, коли засновувалися читальні “Просвіти” в повітах і селах (починаючи з 1868 року).

У статуті “Просвіти”, затвердженому 1913 року, зазначено: “Ціллю товариства є просвіта і піднесення культури та добробуту українського народу у всіх його верствах і напрямках життя. Для досягнення цієї мети товариство допомагає такі засоби, як влаштування публічних лекцій і викладів, літературно-музичних продукцій, концертів, аматорських вистав театральних, — взагалі плекання музики та співу, ведення людського театру та кінотеатру” (“Нариси історії “Просвіти”, ред. І. Мельник. — Львів—Краків—Париж: Просвіта, 1993. — С. 186).

Починаючи з моменту становлення новітньої незалежної України 1996 року, хор учителів “Просвіта” продовжив традиції просвітанської хорової діяльності. Колектив організовано при “Просвіті”, а його учасники — вчителі музики міста Радехова і сіл району. Лейтмотивом концертного святкування 20-ліття хору стала сама постать Учителя в житті кожної людини. Від наставника залежить прихильність і лю-

бов учня до обраної справи. Незмінним диригентом хору “Просвіта” є Людмила Сухар.

Людмила Сухар — подвижник хорового мистецтва на Радехівщині. Народилася 27 вересня 1954 року у селі Ворохта Яремчанського району Івано-Франківської області в сім’ї будівельників залізничних мостів. Родина часто переїжджала, мандруючи переважно західно-карпатськими територіями, тому Людмила Сухар мала можливість знайомитися з пісенним фольклором різних місцевостей. Згодом осіли в Самборі. Музичну освіту здобула в Самбірській музичній школі (клас скрипки), Дрогобицькому державному музичному училищі (спеціальність “Хорове диригування”), Українському католицькому університеті та Львівській музичній академії ім. М. Лисенка (спеціальність “Музичне мистецтво”).

20 років Людмила Сухар пропрацювала у Радехівській дитячій музичній школі, викладаючи сольфеджіо, музично-теоретичні дисципліни та керуючи дитячим хоровим колективом. За цей час організувала дитячі та учительські хори в Радехівських ЗОШ № 2, № 3. Керує Марійською Дружиною, яку започаткувала 1991 року разом із церквою Святого Миколая міста Радехова. Людмила Іванівна співала у хоровій капелі вчителів Радехівської ДМШ, часто виступала як солістка капели. Вже з 1994 року Людмила Сухар працює в Радехівській районній школі мистецтв. Вона активно займається катехізацією молоді, веде музично-просвітанську діяльність серед парафіян деканату, входить до редколегії деканатської газети “Слово”. Людмила Сухар ще й музичний упорядник фольклорної збірки “Гайки Радехівщини” (2004), мистецьких книг про Ігоря Білозіра та його творчість “Пам’яті друга” (2005), “Слід на землі” (2010), співавтор підручників з українознавства (2007). У її творчому доробку є методична розробка “Робота з дітьми дошкільного віку у студіях “Малюк” і “Горішок” Радехівської районної школи мистецтв (методичні поради “Виховання у першокласників музичного слуху в ранньому шкільному віці (7-10 років)”, “Музичні ігри”, “Сольфеджування на уроках музики”).

За свою мистецьку працю вона нагороджена дипломами. Багато її учнів обрали мистецтво професією і справою життя. Так, Вікторія Старунчак (Шавалюк), учениця Людмили Сухар, у 2004–2008 роках продовжила справу своєї вчительки і стала за диригентський пульт хору “Просвіта”. Під її керівництвом колектив 2007 року отримав почесне звання “народний”. Свою “вчительську просвітанську родину” із 20-літнім ювілеєм Вікторія вітала разом із народним вокальним гуртом “Гердан” (м. Миколаїв), який тепер очолює. Музичним подарунком звучали українські народні пісні в сучасному аранжуванні.

На той час, коли я стала диригентом народного хору “Просві-

та”, колектив уже мав численні здобутки: величезну хорову бібліотеку, численні концертні програми, гастрольні тури, записані компакт-диски хорової музики “Благослови нас, Боже” (2007), “Взиватиму всім серцем...” (2009), “Радуйся, Миколаю” (2010), “Акафіст до Святого отця Миколая” (2010), був лауреатом обласних та всеукраїнських мистецьких конкурсів-фестивалів (“Співоча освітанська родина”, “Відлуння”, “Велика коляда”, “Різдвяна зірка”, “Камертон”, “Мамина світлиця”, “Пшеничне перевесло” та ін.).

Репертуар “Просвіти” дуже об’ємний і різноманітний. Це духовна музика, народні композиції, твори європейських класиків, сучасна українська та світова музика.

Великим творчим досвідом стало вивчення хором моїх авторських композицій та обробок. А вже чути свою музику і мати можливість експериментувати хоровими звуковими барвами — це, напевно, найбільше щастя для автора.

На ювілейному святкуванні для бібліотеки хору “Просвіта” я презентувала частину свого творчого доробку: поетичні книжки та нотні збірники авторських творів. А у вокальному дуеті з Наталією Подобівською (вчителем НВК села Гірське Миколаївського р-ну) ми вітали хористів-просвітан авторськими піснями “Молитва душі” та “Ой піду до криниці”.

Кожен із диригентів мав можливість знову стати за диригентський пульт. Для святкового виступу хор підготував концертну програму, в яку ввійшли твори: “Благослови, душе моя, Господа” К. Стеценка, “Ой там скраю зруба” (обр. В. Гушака), “Гуцулка Ксеня” Є. Козака, “Коломийка” з опери Ю. Мейтуса “Украдене щастя”, “Колискова” (сл. і муз. М. Гев), “Якби я мала крила орлині” (обр. О. Токар), “Молитва за Вітчизну” М. Фоменка.

Глядачі захоплено вслухалися в різноманітні темброві барви, широкую динамічну палітру, чистоту інтонування.

Незмінна ведуча концертних програм Світлана Єрмілова май-

стерно знайомила глядачів із історією колективу та його численними учасниками, кожен з яких — непересічна особистість. Це талановиті педагоги, музиканти і шанувальники хорового співу: Анна Жук, Оксана Проказюк, Наталя Шагола, Марія Павко, Марія Васильченко, Галина Шевчук, Наталія Соловійова, Наталія Мандюк, Світлана Шарова, Світлана Єрмілова, Лариса Лучко, Христина Савчук, Наталя Тимчак, Богдан Притула, Богдан Білозір, Василь Познанський, Ігор Коцюба, Володимир Лівіновський, Мирон Махневич, Михайло Сухар, Ігор Мечержак, Ярослав Соловійов.

Дитячий хор Марійської дружини церкви Святого Миколая міста Радехова, молода зміна “Просвіти”, привітав ювілярів галицькою народною колисковою “Зірки мигтять”. Пісню “Два кольори” під супровід баяна (Б. Білозір) подарував свій учительський мистецтв Василь Лиско, який тепер навчається в Луцькому державному училищі культури і мистецтв. Найвища нагорода і пошана для вчителя — коли учні відкривають серце українській пісні, продовжують мистецьку справу і з любов’ю, вдячністю згадують учнівські юні роки. Міський голова Радехова Степан Коханчук до вітальних слів додав і подарунок — сертифікат від міської ради на суму 20 000 гривень для придбання електричного клавішного інструмента. Вітали ювілярів член президії районного об’єднання “Просвіти” Марія Климочко, голова Союзу Українок Радехівщини Надія Гось, керівник відділу культури Миколаївської РДА Ірина Іваночко, парохі сіл району Сабанівки і Кривого о. Василь Прус і о. Тарас Лепех.

А однокласник відомого українського композитора Ігоря Білозіра Василь Твердохліб, учасник місцевого хору “Те Deum” підкреслив, що хорове мистецтво облагороджує, згуртовує, виховує і робить нас кращими”. На згадку подарував хоровому колективу “Просвіта” образ Пресвятої Богородиці.

На завершення свята голова районного об’єднання “Просвіти”, відмінник освіти України, володар найвищої відзнаки “Просвіти” “Будівничий України” Юрій Сухар нагородив усіх учасників хору похвальними грамотами обласного об’єднання “Просвіти”, а диригентів — пам’ятними мистецькими подарунками.

Він наголосив, що “хор “Просвіта” завдяки сумлінній праці її диригентів підтримує високий рівень виконання, сміливо крокує в ногу із часом — опановує складну українську сучасну музику і таким чином піднімається на вищий рівень професійного розвитку”.

20-ліття для хору — це час розквіту, світлих починань у мистецькому житті. Народний хор учителів “Просвіта” зростає кількісно, вдосконалюється, здобуває прихильників не тільки у районі та області, а й далеко за межами. Українська пісня, рідна мова, славні традиції українського хорового співу, що сягають своєї давнини, дають наснагу до подальшої творчості.

Обласний етап Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка провели у Полтаві

Літературно-мовні змагання талановитої молоді Полтавщини відбулися увосьме. Цьогоріч їх влаштували Департамент освіти і науки ОДА, Інститут модернізації освіти Міністерства освіти і науки України, обласний інститут післядипломної освіти (ПОІППО) ім. Остроградського та Полтавське обласне об’єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка.

Церемонія нагородження відбулася у першому національному ліцеї м. Полтава. У конкурсі взяли участь понад 200 учнів і студентів. Для кожного класу було окреме завдання, аби продемонструвати знання з історії життя Тараса Шевченка, його творів. 34 талановитих, креативних учнів і студентів стали переможцями та призерами творчого змагання.

Микола Кульчинський висловився за якнайшвидше схвалення Верховною Радою проекту Закону “Про державну мову”, розробленого громадськістю. “Нині, у непрості часи чергової російсько-української війни для духовного визволення від московського поневолення це багатьом українцям необхідно позбавитись постколоніальної ментальності. Тож мова Тараса

Шевченка має стати для більшості українців мовою, яка уособлює національні цінності і спадок поколінь”, — наголосив у вітальному слові під час церемонії нагородження Микола Кульчинський. Він вручив кращим шевченкознавцям цінні призи та книжки, видані за сприяння Полтавської “Просвіти”. Юних переможців привітали й вручили почесні грамоти й подарунки методист ПОІППО ім. М. Остроградського Ольга Коваленко та представники обласної влади.

Довідково. Торік на всеукраїнському етапі цього конкурсу Полтавська область отримала 18 переможців.

Прес-центр Полтавського обласного об’єднання ВУТ “Просвіта”

Тетяна ЛЕМЕШКО

"Щоб одна душа митця озвалася до іншої"

Хто хоч раз завітав до літературного об'єднання "Радосинь", що діє при Національній спілці письменників України, неодмінно протопче туди стежку. Кожен захоче зігрітися біля духовної ватри, яку запалив видатний письменник, мистецтвознавець, учитель з чуйним серцем і світлою душею — Дмитро Семенович Чередниченко. Його заповітна мета: "Щоб одна душа митця озвалася до іншої". Тож поспішають до радосинської родини люди різного віку і професій з багатьох куточків України. Гуртує людей рідне українське Слово.

Перше засідання "Радосині" відбулося в березні 1992 року. Спочатку це була студія, а потім радосинців почали приймати до Спілки письменників і студію перейменували на об'єднання, щоб могли творчо спілкуватись і юні, й маститі.

Дмитро Семенович підтримав і благословив у літературу чимало талантів. Зокрема і висвітленням їхніх творів у щомісячній газеті "Жива вода", головним редактором якої був понад десять років. Чередниченко відредагував більше трьохсот видань своїх вихованців. Упорядкував антологію "Радосинь", до якої увійшли твори 172-х авторів, дитячі альманахи "Сонячна мальвія-1", "Сонячна мальвія-2" і збірки поезії та прози "Радосинь-20" і "Радосинь-23".

Радосинці беруть активну участь у різних громадських та культурних заходах. Це виступи в школах, інститутах, проведення творчих вечорів (радосинські читання), публікації в періодиці. Понад сімдесят вихованців Дмитра Семеновича стали членами Національної спілки письменників України. Серед них такі знамі письменники, як Адлер Королів, Михайло Горловий, Григорій Іваненко, Сергій Цушко, Іван Донич, Катерина Мішук, Анна Багряна, Дмитро Чистяк, Ярослава Шекера, Тетяна Винник, Наталя Любиченко та багато інших.

Навідувалися до об'єднання й почесні гості — відомі письменники. Скажімо, виступали у нас світлої пам'яті Дмитро Білоус, Дмитро Онкович, Віктор Баранов, Микола Шудря і нині суціль Петро Засенко, Ярослава Павличко, Галина Кирпа, Василь Шкляр, Микола Литвин, Наталка Поклад, Надія Кир'ян, Оксана Шалак.

Не забуваємо ми своїх колег, які відійшли за межю. З нами лишаються й нині Марія Губко, Володимир Кузьмич, Петро Король, Євген Чередниченко, Іван Складаний, Іван Літош, Євген Дорошкєвич, Олексій Губко, Юрій Ряст, Лідія Новикова, Мирослава Біндас.

Для Дмитра Чередниченка не буває чужої біди. Завжди вислухає, допомо-

же не тільки мудрою порадою, а й ділом. Скажімо, коли захворів на смертельну недугу наш поборитим — чудовий поет, бандурист Євген Дорошкєвич, Дмитро Семенович із родиною за лічені дні відредагували і в художньому оформленні Оляни Рути в короткий термін видали чудову збірку його поезій "Крайнебо в осінньому листі" (Київ, "Задруга", 2009). І автор таки встиг її побачити.

Дмитро Чередниченко власним прикладом надихає своїх учнів до розширення спектра творчості. На його слова писали музику Олександр Білаш, Аркадій Філіпенко, Климентій Домінен, Леся Дичко, Анатолій Коцюрба. А ще Дмитро Семенович — майстер етичної фотографії. Має фототеку портретів митців — письменників, художників, артистів. Це великі постаті — Г. Тютюнник, П. Тичина, А. Малишко, М. Бажан та багато інших. І не лише українські, а й світові — киргиз Чингіз Айтматов, грузин Отар Чіладзе, литовець Юстінас Марцинкявічюс, латиш Імант Аузіньш. Названі мною — лише крапля. Насправді ж це великий безцінний фотоальбом нашої духовної історії й часу.

Любов ЗАВІЩАНА

Я вдячна "Радосині"

Здається, зовсім недавно, а вже літ і літ, коли вперше несміло ступила я на поріг дорогої для мене оселі — Храму Літератури... І там, серед дружніх радосинців, знайшла себе, відшукала розраду, але найбільше — відкрила незбагненну таїну Справжнього Слова.

А все починалося для мене 1999 року. Так склалось, що зустрілися на мого шляху колеги з Білої Церкви: щирий і "смішний", як казали мої учні, Володимир Дідківський та серйозний, задуманий Петро Розвозчик. Оце саме вони й взяли мене, наче малу дитину, на засідання літературної студії "Радосинь" аж у Київ, у Будинок письменника.

Що то була за зустріч! Я довго не могла опам'ятатися від побаченого. Боженьку, саме тут, біля цього каміня перебували вони — світочі нашого Слова, тут і досі витає дух М. Рильського, П. Тичини, М. Бажана. Неможливо передати моє відчуття святості й неповторності. Я торкалась краю цього великого стола і не могла перевести дух, сиділа у кріслі, на якому, можливо, мріяв і писав відомий поет...

І коли заговорив тихим та лагідним голосом милий наш Дмитро Семенович Чередниченко, і коли я вщипнула себе, щоб повірити, що справді тут, лише тоді оговталась і почала прислухатись.

То було моє перше знайомство з керівником студії, з радосинцями, з усім тим, що зветься Поезія. Невимушеною і

«Уже пнуться»

У березні літературне об'єднання "Радосинь", яке очолює знаний письменник і педагог Дмитро Чередниченко, відзначає своє двадцятип'ятиліття. Цей творчий колектив — своєрідна Мала спілка письменників, літературний інститут, з якого вийшло немало поетів і прозаїків, непересічна спільнота з цікавими традиціями й набутками. Заняття і мистецькі заходи "Радосині" відвідують не лише кияни, а й аматори з Київщини та інших областей України. До ювілею студії підготували чудову колективну збірку, яка вийшла у видавництві "Український письменник".

"Слово Просвіти" вітає з визначною подією радосинців та їхнього славного керівника й надає їм слово.

по-домашньому теплою була наша творча розмова: хтось записував, хтось слухав виступи, інший готувався до свого. Черга дійшла й до мене. Я добре пам'ятаю, що читала тоді, як хвилювалась, і які слова адресував мені шановний Дмитро Семенович. Можливо, саме тоді відчула всю значущість мого ще такого несмілого Слова, яке вже кликало до нових висот.

Час неблаганно спішить, готує нам нові сходинки для пошуків і відкриттів. І нині, коли оглядаєшся на пройдений шлях, мимоволі згадуєш саме ці перші незабутні кроки, завдячуєш тим, хто повірив тоді тобі. І за це все я безмежно вдячна нашій "Радосині".

Олена ПЛАВЕНЧУК

Як до рідного дому

Щомісяця відвідуючи заняття "Радосині", я навчилася розуміти справжню образність живого поетичного слова. Ловила кожне слово Дмитра Чередниченка, бо воно виважене, доречне, влучне, видобуте з глибин народного світогляду.

А найбільше мені подобалося спостерігати за виразом його очей, коли студійці читали свої вірші. Коли поезії йому подобались, очі Вчителя сяяли, як у дитини: кажучи його словами, в тому погляді можна було побачити "сонячного зайчика від росинки". О, як він уміє радіти успіхам інших! Коли ж звучали недолугі рядки, він терпляче вислуховував, та вже з виразу його обличчя можна було зробити висновок про літературний рівень прочитаного.

Коли Дмитро Семенович розповідав про українсько-литовські зв'язки чи про своїх земляків і зачаровану Рось, ми слухали, як заворожені. І вчилися: усе у нього — і людина, і час — від своєї рідної землі.

Мені він видається то Кобзарем, то мудрим далекоглядним волхвом, який роздаровує поради, або досвідченим птахом, який наставляє на шлях істинний своїх ще неоперених пташенят.

І досі хочеться приходити в "Радосинь" як до рідного дому, де тебе вислухають, озвуться добрим словом, порадіють твоїм успіхам і розділять твою скорботу.

Дмитро ЧЕРЕДНИЧЕНКО

Якщо ти опинишся
поміж пташиною,
що понад морем
усе виграва, —
яким пожаданням
сповниться враз
твоя голова?

Бути дитиною,
бути людиною.

Якщо тебе кинуть
поміж злочинців,

жадання яке тебе
враз осява,
коли від усього,
що бачиш,
йде обертом
голова?

Бути дитиною,
бути людиною.

Якщо ти прокинешся
поміж свинотою —
рило мурзате
спину твою підрива —
що забажаєш ти,
любий мій голубе,
які ти промовиш
найперші слова?

Бути дитиною,
бути людиною...

Валентина АНТОНЮК

Заквітли луки.
Коники хрестили навскіс
Білі, розстелені по луках
Сувої полотна —
Залежаного в скрині
Віна моєї баби.
Нашого роду діти
Училися ходити
Стежками з полотна,
Тримаючись за квіти.

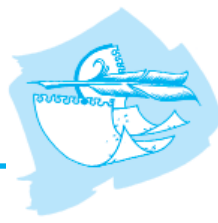
Юрій БАБЕНКО

Не стріляй у Пісню,
Їй понад тисячу років.
І грози пекельні
Не втяли Ї корлиних.
Не цілься у Слово,
Життедайне Воно й цілюще,
Ніби фенікс, воскресне,
Наче сонце, дорогу осяє.
Не чигає на Душу,
Згинеш ти, вороже лютий.
Доки світ не минеться —
Житиме Україна.

Ярослава БАБИЧ

Де під небом далеко
Спить холодна трава,
Срібні зорі лелека
У криницю хова.
Ніч ляга на дерева,
Як на воду туман.
Білі гуси із неба
Упадуть на лиман.
Гелготатимуть гірко —
Я спитати боюсь —
Про загублену зірку,
Чи про долю чийось.
У криниці на денці
Де шукати її?..
Заберіть моє серце
На крилята свої.

ДО СОНЦЯ НОВІ ПАГІНЦІ...»

Анна БАГРЯНА

я зупиняюсь
я вільною стала
пальці танцюють по хвилі зеленій
тільки прозорі очі русалок
світяться відданістю —
крізь мене

небо пророчить прадавніми ведами:
вільним дозволено бути невільними
я повертаю
сакральність єдності
я зупиняю зелену хвилю

Богдана БОЙКО

В пролісковому гаю
Між торішніх жолудів
Розцвісти він не спішив:
Хтось же ходить серед гаю,
Хтось он проліски збирає
І сідає на автобус,
Від'їжджає в мегаполіс...
В лісі краще проліску,
А не в мегаполісі!

Володимир БОНДАРЕНКО

Вічна борозна
Мій сивий дід — обранець долі —
Топтав просохлі вже мороги.
З косою срібною у полі
Шукав загублену дорогу.

Він міряв сонячну орбіту,
Збирав у кошик білі зорі,
Хотів потрапити до світу,
В яким немає сліз і горя.

У небі видно білу смугу:
Хто зна — чи стежка, чи дорога?
Десь там дідусь іде за плугом,
Оре небесні перелоги.

Наталія БОНЬ

Хто згубився
Навкруги людей багато...
Загубились мама й тато...
Ну й бешкетники батьки,
Як шукати вас таких?
Я стою, не йду нікуди,
Оглядаються вже люди:
— Загубився, де живеш?
— Загубився я? Авжеж!
Це згубились мама й тато,
Он біжать! Сміються радо...

Леся ВЕРБИЦЬКА

Завішую сіру раму одвірків
Ескізами теплих літніх ночей:
Розгойдується, щоб пасти,
серпнева зірка
І тулиться до соняхових плечей,
І м'ята холодом гріє пальці,
І в ноги стеляться полини...
А осінь уже заправляє п'яльці
Зеленим шовком озимини.

Тетяна ВИННИК

І вільні ніби, але крізь грати
Нам це каміння не позбирати,
Міраж підвалин — не укріпити,
І не садити у душах квіти.

І кожен бачить — у половині —
Свого янгола, свого звіра.
І мить — як місце у домовині —
Така маленька безмірна міра.

Роман ГОЛІНЕЙ

Немає поля,
Яке б своєю безкрайністю зупинило ворогів.

Немає гори,
Яка б своєю висотою стримала ворогів.

Немає моря,
Яке б своєю глибиною залякало ворогів.

Тільки серце
занадто безкрає,
занадто високе,
занадто глибоке
для ворогів.

Назар ДІБРОВА

Жар Холодного Яру іще не зотлів,
він гріє ще наші надії —
кличе проснутись і діять.
Жар Холодного Яру іще не зотлів.

Уже пнуться до сонця нові пагінці,
що проростають з могили
духом тих, хто бивсь до загибуні...
Уже пнуться до сонця нові пагінці.

Незабаром горітиме знову земля
під ногами заброд і манкуртів —
від Холодного Яру й до Крутів...
Незабаром горітиме знову земля
під ногами заброд і манкуртів.

Жар Холодного Яру іще не зотлів.

Володимир ДІДКІВСЬКИЙ

Люстрація
Пас Вовк ягнят багато літ:
Поміж вовками — сивий дід.
Щодня старався, аж потів.
Давно в роботі вовка з'їв,
Чи пак — ягня!.. А втім,
Трудився для громади!..
Аж якось гримнув грім —
І помінялась влада!
Новим вождям — овації,
А хижакам — люстрація!
...Не день Вовчиська “люстрували”
І зверху, й знизу.
Аналіз брали
Й шерсть на експертизу!..
Нарешті записали: “Де-мо-крат”!..
Пасе й понині вовк ягнят!

Євген ДОРОШКЕВИЧ

Воля
гойдає лозину...
Метелики не чекають
сигналу твого світлофора,
вони не літають,
де плачуть
цілющі
ключі...

Зберігаю прядку —
прапраматеризну,
десь воля лозину
гойдає...

Геннадій ГОРОВИЙ

Мистецтво співати
Півники вчилися у тата
Мистецтва співати.
Стали під грушею в коло,
Й кожен виспівував соло.
“Ку-ку-рі-ку, ку-ку-рі-ку” —
Весь день лунало у садку.
Зробив баранчик резюме:
— Ні бе, ні ме!

Лідія ДЯЧЕНКО

Краю дивний, світе білий,
На твоїх туманних схилах,
Вся спустошена й зболіла,
Зірку я свою узріла.

І зоря та, Боже милий,
Мов слеза по небосхилу,
Тихо-тихо покотилась...
І смеркання освятила.

Олег ЗАВАДСЬКИЙ

Річка
Осідлана мостами,
Стриножена греблями,
Схаменулася врешті —
Поскидала сідла,
Розірвала пута,
Зітхнула з полегкістю:
Вільна!

Лариса ЗЕЛЕНЬКА

Кров'ю небесної рани
Смуток стікає в траву.
Ще тільки ранок. Ще рано.
Ще свою квітку зірву.
Тільки чого так кривавить
Слова розбите крило?
Плачуть рубінами трави
Поруч із мертвим орлом...

Валентина КАЦАН

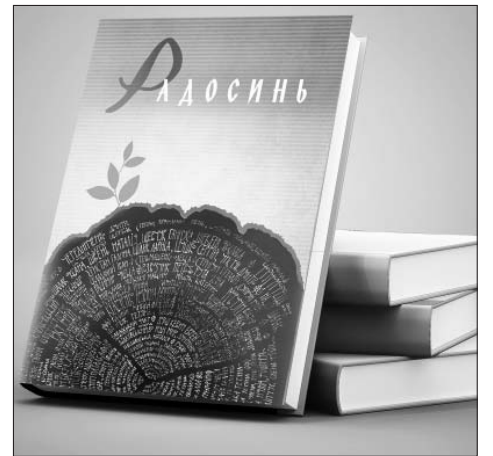
В канві твого сліду
заплуталась квітка
осіннього клена,
ти іще не прийшов, але осінь
уже обіймає твій слід.
Упіймано сонце —
летіти б у світ незбагнений
на крилах небесних,
що зіткані Світлом, вітрил.

Нам вишити Небо —
канва стане зоряним завтра.
Та тільки метелик,
упійманий сонцем, згорить.
Легке павутиння —
то Долі ходи незбагненні.
Нам вишити Небо
тієї, що буде, Весни.

Інна КОВАЛЬЧУК

Чекай: потрібно перебути нам,
похмуре сонце зглянеться невдовзі.
Де весна, безсмертна йде весна,
хоч заблукала трохи по дорозі.

Підніме віти згорблений каштан,
от-от заплаче паморозь недужа —
терпи, допоки холодно... слюта...
і збайдужіле небо у калюжах...

Катерина КОВТУН

Відлетіла ластівка
Маленька.
А така велика
Порожнеча.

Володимир КУЗЬМИЧ

Сліпий бачить небо
глухий чує музику
німий промовляє слова
і небо сліпого
найблискитніше
і музика глухого
найчарівніша
і слова німого
найсердечніші

Дмитро ЛАЗУТКІН

це літо ці озера
ця ніжність неозора
моя химерна ера
моя вода прозора
пірнає видра бура
бринить клавіатура
ніщо література
усе — література

Світлана ЛУЦКОВА

Поетам
Належати коханню і мечу,
Ріці спокус і зоряному літу,
Голгофі днів, пташиному ключу,
Сльозі єдиній і усьому світу,

Належати і сонцю, і дощу,
Краплині меду і думкам свавільним...
Належати коханню і мечу.
Належати — і бути справді вільним.

Ольга ОЛЬХОВА

Їм ніколи не приручити
моїх летючих риб —
у моєму найглибшому нурті
водяться хмари.
Не переліпити, не переплести
на свій штиб
ані жодної пестоші,
ані єдиної чвари.

Котять глибини,
як слину,
тугі валуни:
умерзаю в крижину
із всуціль віскозного пледа —
риби — літають,
люди — мовчать,
а крильми
пестять і міряють небо
в екрані айпеда.

Петро АНТОНЕНКО,
м. Чернівці

Справа Насірова як дзеркало «боротьби з корупцією»

Корупція — наша “фішка”

В останні три роки після Майдану в нашому українському суспільстві найзатребуванішим “брендом”, “фішкою” стала так звана “боротьба з корупцією”, відтак термін “корупція” став домінуючим. Дивного нічого немає, адже боротьба з корупцією — це боротьба за справедливість. А людям завжди хотілося й хочеться справедливості. І логічно, що “загострення” цього бажання сталося саме після Майдану, Революції гідності, явища, яке знаменувало саме боротьбу за справедливість.

А яка ж справедливість при корупції? До речі, не зайве нагадати визначення цього популярного нині терміна. Отже, за словником: “**Корупція** (від латинського *corruptio* — псувати) — протиправна діяльність, яка полягає у використанні службовими особами їхніх прав і посадових можливостей для особистого збагачення; підкупність і продажність громадських і політичних діячів”.

Куди ж це годиться для “демократичної, правової, соціальної” (стаття 1 Конституції України) держави. Хоча корупція процвітає по всьому світу. Але хочеться тримати її бодай у якихось рамках. От і паразитують на “боротьбі з корупцією” всі, насамперед її потенційні суб’єкти — політики й політикини.

Насіров — претендент на “корупціонера № 1”

Недавній голова Державної фіскальної служби України Роман Насіров — найбільший “улов” наших правоохоронних органів у “боротьбі з корупцією”, якщо, звісно, дійде колись до судового вироку. Адже 2 березня Спеціальна антикорупційна прокуратура пред’явила Насірову звинувачення у завданні державі збитків на понад 2 мільярди гривень.

Біографічна довідка. Насіров Роман Михайлович народився 3 березня 1979 року в Чернівці. 2000 року закінчив Чернівецький інститут економіки та управління за спеціальністю “фіанси”, 2001 року — Київський економічний університет за спеціальністю “право”. 2003 року отримав ступінь MBA за напрямом “фіанси і міжнародний менеджмент” університету Східного Лондона. 2015 року набув наукового ступеня кандидата юридичних наук при Інституті законодавства Верховної Ради.

З 2005 до 2012 року працював у бізнесі, переважно за кордоном, у Британії. 2013—2014 року — заступник голови правління Державної продовольчої зернової корпорації України. 5 травня 2015 року призначений на посаду голови Державної фіскальної служби.

З 27 листопада 2014 року до 2 вересня 2015 року — народний депутат України, до парламенту обраний за списком “БПП” (№ 51). З 4 грудня 2014 року — голова комітету ВРУ з питань податкової та митної політики.

Одружений, двоє дітей.

Що таке Державна фіскальна служба?

Державна фіскальна служба (ДФС) — центральний орган виконавчої влади України. Утворена постановою Кабінету Міністрів від 21 травня 2014 р. шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів. Це Міністерство створили в уряді Азарова 24 грудня 2012 року шляхом об’єднання

Державних податкової та митної служб України.

“Мінздох”, як його іронічно називали, стало одним із символів корупції режиму Януковича. Не випадково серед вимог Майдану була й реформа Міністерства. Вже 1 березня 2014 року Міністерство ліквідували рішенням уряду Яценюка. На його базі відновили Державну податкову й Державну митну служби, підпорядковані Міністерству фінансів. А вже 21 травня Кабмін сформував із тих структур колишнього Міністерства Державну фіскальну службу. Головна функція — податкова політика держави плюс митна політика. Тобто це Міністерство в міністерстві з колосальними повноваженнями, що фактично формує (збирає) бюджет держави — сотні мільярдів гривень.

Голову ДФС призначає Кабмін. За недовгий час існування ДФС це вже другий голова. Перший, Ігор Білоус, пробув на посаді менше року — з 4 червня 2014 до 23 березня 2015 року, був звільнений після інформації про зловживання в його службі.

Що таке НАБУ і САП?

Це абсолютно нові правоохоронні органи держави, створені після Майдану для “боротьби з корупцією”.

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) — орган із широкими силовими повноваженнями, який має запобігати, виявляти й розкривати корупційні злочини. Створено НАБУ на підставі спеціального Закону “Про Національне антикорупційне бюро України”, ухваленого парламентом 14 жовтня 2014 року. Закон набув чинності в січні, а саме Бюро створив Президент України 1 квітня 2015 року. НАБУ — автономний орган, який діє поза існуючими правоохоронними органами. Директор НАБУ — Артем Ситник.

САП, тобто Спеціалізована антикорупційна прокуратура, — самостійний структурний підрозділ Генеральної прокуратури України. Функції — нагляд за дотриманням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності досудового розслідування Національним антикорупційним бюро; підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законом і пов’язаних із корупційними або пов’язаними з корупцією правопорушеннями.

Звернімо увагу на перший пункт: це фактично контроль за діяльністю могутнього НАБУ. Це при тому, що утворення САП, визначення її структури і штату здійснюються Генеральним прокурором України за погодженням із директором НАБУ. Протиріччя, плутанина?

Між іншим, створення САП — одна з численних умов надання Україні безвізового режиму, бо Євросоюз досить чітко пов’язує

цей безвіз із боротьбою з корупцією в нашій державі.

САП утворена наказом Генпрокурора В. Шокіна від 22 вересня 2015 року. Її керівник — Назар Холодницький. Керівник САП підпорядковується безпосередньо Генпрокурору, є його заступником.

Отже, НАБУ і САП поповнили лави інших правоохоронних органів держави, а основні — це просто прокуратура, СБУ, поліція. Усі вони теж можуть і зобов’язані боротися з корупцією, адже “використання службовими особами їхніх прав і посадових можливостей для особистого збагачення” (тобто корупція) цілком в юрисдикції цих поважних органів.

Продуктування нових органів мало показати, що це боротьба не просто зі “зловживаннями” та “використаннями” (що й так фігурує в Кримінальному кодексі), а суперборотьба. У реаліях це вилилося в постійні протиріччя, якщо не сказати, — чвари між Генпрокуратурою і її підрозділом САП, між ними і НАБУ.

Конкуренція — “хто більший борець із корупцією” — це добре, але суспільство чекає на результати. Їх негусто. Натомість почастишали випадки, коли навіть упіймані й підозрювані в корупції виходили сухими з води або втікали за кордон.

Між тим, НАБУ невдовзі виповнюється 2 роки, та й САП існує вже понад півтора року. **Чи не на цьому тлі суспільного очікування й вибухнула така резонансна справа Насірова?**

У чому резонанс?

Гучна ця справа тому, що обвинувачують головного податківця держави, та ще й у завданні колосальних збитків. І є політичний підтекст: справа безпосередньо пов’язана з одним доволі теж гучним ім’ям — це недавній депутат ВР Олександр Оніщенко, нині втікач. Поки що офіційно правоохоронні органи звинувачують його в криміналі. Настільки переконливо, що парламент навіть проголосував за зняття депутатської недоторканності зі свого колеги — явище доволі рідкісне. Утім, це не допомогло слідству — Оніщенко втік за кордон. Більше того: там перетворився на політичного опонента Президента Порошенка, поширює на того серйозний компромат, зокрема таємно записане ним особисто в кабінеті Президента.

Ще з літа минулого року Насірова допитували у справі Оні-

щенка як свідка. І поступово він перетворився на звинуваченого вже у власній справі.

Що інкримінували Насірову НАБУ і САП? Незаконні пільги, надані трьома газовидобувними компаніями, власником яких є Оніщенко. Пільги в оподаткуванні, у сплаті обов’язкових платежів за видобування корисних копалин. Слідство заявляє, що рішенням очолюваної Насіровим ДФС ці компанії отримали незаконне відтермінування від цих сплат. Порахували і збитки від недоотримання державою коштів, зокрема за штрафні санкції, — 2,1 мільярда гривень.

Насіров усе це заперечує, говорячи, що порушень законодавства не було.

Судовий цирк

САП могла пред’явити звинувачення Насірову ще наприкінці 2016 року. Але вагалася: чи через брак доказів, чи через якісь політичні ігри. А далі почався цирк.

Підозру в кримінальному злочині Роману Насірову вручили пізно ввечері, в четвер 2 березня. В елітній столичній лікарні “Феофанія”, куди Насіров терміново ліг на лікування напередодні. Детективи НАБУ, які й мають право на затримання підозрюваних, завели до лікарні слідчих САП, і Насірову зачитали підозру, коли він лежав у ліжку, як заявляють адвокати, — практично несприятельно. Далі Насірова возили по медичних центрах, добивалися діагнозу. Виявилось, що це гіпертонічний криз. Урешті Насірова доставили до Солом’янського суду Києва, який мав визначити йому запобіжний захід. Прокуратура вимагала утримання під вартою. На визначення заходу суд мав рівно 3 доби від моменту оголошення підозри. Ці 72 години спливали наприкінці неділі 5 березня. Рішення суд не ухвалив: спочатку захист (а Насірова захищають водночас 10 адвокатів!) заявив відведення судді, потім у вихідні шукалі іншого суддю.

Опівночі термін сплив. Детективи НАБУ заявили, що Насіров, котрий лежав у суді на ліжку, вільний. Але вихід із суду давно вже заблокували так звані представники громадськості — різноманітний натовп із депутатів парламенту, просто так званих “активістів”. “Громадськість” вирішила, що, перше, засіб утримання Насірову має бути один — арешт, по-друге, що він винен і має бути засуджений. **Ось такий собі “вирок громадськості”, з мотивацією, що суди у нас втрапили довіру.** І суд буде заблокований, поки Насірова не посадять. Інакше втече за кордон.

Звільнений Насіров зостався в суді. В ніч на 7 березня суд виніс рішення про запобіжний захід — 60 днів утримання під арештом. Насірова помістили до столичного слідчого ізолятора.

Вийти Насіров може під заставу в 100 мільйонів гривень. Адвокати заявили, що подають апеляцію на засіб утримання і на заставу. А прокуратура просить суд встановити заставу в 2 мільярди гривень, український рекорд.

Захист пропонує не вносити заставу до розгляду апеляції. Хоч внести її могли б. Насіров заявив, що в нього нема таких коштів, але в нього багатий тест, батько дружини Катерини — будівельний магнат Олександр Глімбовський.

До речі, щодо статків Насірова. Уперше наприкінці минулого року посадовці держави мусили оприлюднити електронні декларації своїх статків. Ось цитата щодо статків Насірова: **“Товірка: 1,160 млн доларів, 450 тис. євро та 4,350 млн грн. Дружина: товірка — 320 тис. доларів, 240 тис. євро та 3,1 млн грн. На рахунку в банку — 1,677 млн грн, у дружини — 2,509 тис. грн, 29,180 тис. грн, 2,852 млн грн. Автомобілі: Toyota і Lexus, у дружини — Land Rover і Toyota. 5 земельних ділянок у смт Козин (Київська область), 20 земельних ділянок у с. Количівка (Чернівецький район) загальною площею 283 093 кв. м. Квартира в Києві, у дружини ще 4 квартири в Києві. 2 будинки в Київській області — 414 і 199 кв. м. Дорогі годинники, ювелірні, антикварні вироби, твори мистецтва, зброя. Дружина Насірова має корпоративні права в ТОВ “Фонд будівельних ресурсів” на 1,75 млн грн”.**

На 100 мільйонів гривень, може, й набереться, на 2 мільярди — ні, але статки чималі. Це й спонукає “громадськість” підозрювати Насірова в корупції, точніше, вже й вважати його корупціонером.

Це була декларація за 2015 рік. А у звичайній, не призначеній для загалу, податковій декларації за 2014 рік головний податківець країни “забув” указати дві квартири в Лондоні. Зараз він так само заперечує, що має подвійне чи потрійне громадянство — ще й паспорти Великобританії та Угорщини, про що заявляє прокуратура.

Політичні ігрища

Що означає ця гучна кримінальна справа, як вона завершиться, покаже час. Як і те, чи це вчергове скомпрометує владу, насамперед Президента, чи навпаки — покаже її рішучість “боротися” з корупцією.

У понеділок 6 березня цікаву заяву зробив Петро Порошенко: його не інформували про намір затримати Насірова й притягти до суду. Мовляв, це свідчить про незалежність наших правоохоронних органів. Навіть якщо це правда, важко сказати, який мізерний відсоток громадян повірив у таку заяву Президента: надто вже в суспільстві панує філософія всевладдя влади та її представників, які все знають і з відома яких усе робиться. А Насіров заявив, що ніколи не обговорював в Адміністрації Президента можливість його затримання. Хоча зазначив щодо Порошенка: **“Я з ним працюю від початку 2008 року. Ми перетиналися достатньо часто по бізнесу, по роботі”.**

Як триватиме слідство цієї гучної справи, на яке в детективів уже менше двох місяців? Принаймні з Насіровим за ґратами. Як буде, коли він вийде під заставу? Чи не втече до Англії? Чи справа дійде до суду?

Цікаву думку висловив відомий політик Анатолій Гриценко. Він заявив, що добре було б, якби Насіров справді втік за кордон та й уникнув суду — це, мовляв, показало б усю гнилість нинішньої влади.

Що ж, час покаже. А поки що “боротьба з корупцією” триває...

Наталія ДЗЮБЕНКО-МЕЙС

На косовиці «Гірких жнив»

“Take кіно ніколи не сподобається масовому глядачу. І ніколи не “продасть” Україну масовому глядачу”, — так висловився про майбутнє канадського фільму “Гіркі жнива” блогер Сергій Фурса. Цей присуд розділили з ним чимало західних критиків, у яких ця стрічка викликала небувалу інтелектуальну істеріку. Фільм звинуватили у непатріотизмі, переключенні фактів, антисемітизмі, антихудожності, і навіть напроорокували повний та безславний крах самій темі Голодомору в українському та світовому кінематографі.

всюди насилля, кров і сльози. Після цього всього світ сприймається винятково в п'ятистах відтінках сірого — ближче до чорного. А “Гіркі жнива” — повна протилежність. Горе не подається у вигляді карми, яку одвіку несе народ і під яким втрачає свою ідентичність. Навпаки. В очих вишиванках, гарних і світлих людях живе нескореність і зневага до варварів, які вичають їхню землю. Після перегляду фільму не виникає відчуття безнадії. Навпаки, ти виходиш із зали не згорблений від приниження, а гордий і впевнений, що буде краще. Ворогам України такий фільм не потрібен, із ним тане комплекс меншовартості. У кого совість жива і хто ще здатний щось зіставляти, аналізувати, той відкидає погіршення стрічки, вбачаючи основне”. Це найхарактерніші висловлювання на мій короткий пост в Інтернеті. А ще повідомляють з відсутності про переповнені глядацькі зали, про те, що фільм широко зворушує, будить.

“Фільм наповнює, заповнює, переповнює глядача ущерть — красою, кольором, гарем і радістю, вірою і любов'ю, боротьбою і свободою”.

“Нехарактерно і малоімовірно, але лишається фактом, “Гіркі жнива” в топі за відвідуваністю та касовими зборами в Україні”, — можна прочитати на сайтах, що відстежують фінансові збори зарубіжних фільмів у кінотеатрах України. “Гіркі жнива” дивним чином вирвалися в лідери українського кінопрокату навіть за відсутності будь-якої позитивної реклами.

З'ясувалося, що свідомістю українців нині не так то й легко маніпулювати. І навіть такий неймовірний, практично ще небачений у нашій новітній історії розгром кінострічки, не відбив бажання українців самостійно з'ясувати, що ж так роздратувало наших і зарубіжних інтелектуалів, які гучно і настійно радять “виходити за рамки замкненого кола національної віктимізації та ексклюзивної колективної травми і таким чином інтегруватися в ширший інтернаціональний контекст” (Станіслав Медзевський). Глядач, на щастя, не думав про “інтернаціоналізацію віктимізації”, коли голосував своїми кривими. І не пошкодував. Я сама свідок, як молодь виходила з кінотеатру — схвилювана, зі сльозами на очах. Уже не кажучи про людей старшого віку, які не так часто й ходять у нинішні кінотеатри.

“Я сьогодні дивився “Гіркі жнива”. Чудова поема в душі українського романтизму. Може, неукраїнці в Україні шукають мистецьких кульбтів? Але їм не болять. Тому для них ближче Кафка. А в мене піррини вимерло, а тата Івана Несторовича Петранюка хотіли з'їсти! Напали в потязі між вагонами. Батько одного скинув під колеса... Я плачу. Це витончене мистецтво... А цим критикам... Їм і Шевченко насправді нецікавий. Вони його не читають. Ця війна триває і триватиме... Це тривають наші гіркі жнива”, — пише у Фейсбуку актор і режисер Володимир Петранюк. А Алла Багірова зауважує: “А я знаю, чому така навала критики. Ви подивіться телебачення, подивіться новітній кінематограф —

дою. Вивертає. Вивертає. Перевертає. Розвиднює. Змушує мислити і переживати”. Хочу сказати кожному українцеві: **ДИ І ДИВИСЬ!**”, — це письменник Роман Кухарук на сайті “Літературного форуму”.

Написали і такі, які чесно визнали, що їм страшно йти на цей фільм. І я їх розумію, бо сама неабияк переймалася, заходячи до кінотеатру. Просто наважиться бачити українців голими, босими, неодмінно у брудному лахмітті? Незважаючи на історичну правду, на народну пам'ять. У росіян — це вияв задоволеної хвороби імперського шовінізму, у європейців — ситою зверхності. І яка вже тут толерантність і демократія? Це не означає, що у фільмі нема недоліків. У інший час, в іншій ситуації можна було б поговорити про сюжетні нестиковки або про занадто схематичні образи. На вибір. Щоправда, враховуючи, що мистецький смак — субстанція делікатна і край суб'єктивна. Нема меж прагненню до досконалості. Але, наголошую, — поговорити, обговорити, а не влаштувати судилище, побиття камінням. Бо ж не про мистецькі хиби насправді йдеться. На фільм іде політична атака на знищення. І в цьому чітко проглядається задіяність арсеналу російської інформаційної мілітарної машини проти України. А те, що такий арсенал використовують вітчизняні кінокритики й інтелектуали демократичного Заходу, не може, м'яко кажучи, не дивувати. Адже закиди і звинувачення, які висувують проти цього фільму, стосуються

го поява вмотивована і доцільна, як одного з найлихвісніших катів українського народу. А поза тим — де і що нашкребли лукаві кінокритики? Цей закид несправедливий, брутальний, але як заперечити те, чого насправді нема? Як і про що сперечатися?

А ще виведено образи чепурних українок, ставних юнаків українського села. Комуś не подобається, що вони надто ошатні, надто чистенькі. До погляньте на світліни, які ще зберігаються в українських родинах. Ми нині тішимося різноманіттям і багатством українських вишиванок, які стрімко увійшли в моду. Та ми ще навіть близько не наблизилися до

далеко не мистецьких прийомів чи зображальних засобів. Йдеться зовсім не про мистецтво.

У центрі кінотвору “Гіркі жнива” — романтична історія кохання, така візія для багатьох кінокритиків чомусь неприйнятна. Не зупинятимусь детально на нищівній критиці саме такої сюжетної канви, бо ж на думку багатьох вона тут узагалі зайва, надто мелодраматична, романтична тощо. Бачте, заважає показати історію вимирання цілих сіл, хуторів, а очікувалася розлога і гнітюча панорама суцільного мороку, в якій навіть покірно зникають українці й Україна. Без боротьби, без опору. Та зауважу, що в світовій культурі цей прийом використовують ще з давніх часів. Ми говоримо про Трою, а згадуємо Париса і прекрасну Елену, історія становлення Риму ніяк не обходиться без романтичної історії Антонія і Клеопатри, практично в центрі кожного більш-менш вартісного мистецького твору — людські історії, висвітлення вічних цінностей, серед яких найвищою, найбільш животворячою є людська любов. Сама вона — любов до дітей, до батьків, до родини, до коханих, до землі і була тим єдиним джерелом сили, яка дозволила українському народу вижити в часи лихоліття у 30 роках минулого століття. Любов піднімала чоловіків на боротьбу, а жінок штовхала на немислимі прояви жертвовності.

У цьому фільмі це Наталка, котра, намагаючись врятувати своїм рідним життя, на колінах виміє своєму каті ноги, витре їх власним волоссям. Моторошний парадокс з євангельським сюжетом, навіть принесе йому святиню свого села — ікону Юрія Змієборця, вважаючи, що вона справжня. Критики закидають, що Кольцов надто схематичний, виписаний лише чорною фарбою. Навряд чи все так просто. Звироднений маніяк усе ж носить у душі темний страх перед образом власної матері, якої він зрієся. Чи закатував... Це — за кадром. Глядачеві залишається самою домислати його історію. Безбаченка, моральної потвори. Тут, у цьому фільмі його вдається знищити, але скільки їх, таких Кольцових, ще залишаються за кадром, керовані ще одним лихвісним персонажем цього твору — Сталіном. Критикам і він у цьому фільмі зайвий, неприйнятний... Але ж, даруйте, це контрапункт не лише цього твору, а й усієї трагічної, жахливої історії, сконденсованої у два слова — геноцид, Голодомор. І ми добре усвідомлюємо, скільки попереду ще смертей, горя. Скільки ще смертних боїв попереду...

Зазначимо принагідно чудову гру англійських акторів Макса Айронса і Саманти Баркс, що зіграли молодого художника Юрія

та його наречену Наталку. Їм дивним чином вдалося органічно перетлітися в українців, їх і сприймаєш навіть візуально, як своїх, рідних. Навколо цієї любовної лінії і вибудовується сюжет. Рятуючись від голоду, молодий живописець Юрій рушає до Києва, переживає арешт і ув'язнення, тікає з-під варти, бере участь у повстанні та, зрештою, разом зі своєю коханою виривається за межі своєї задавленої московським чоботом Вітчизни. Події розгортаються у переповнених замордованим людом товарняках, на тлі трупів на міських вулицях, конаючих від голоду матерів, на нас дивляться голодні очі дітей, вичахла, вигасла похмуре місто, де зникають один за одним учителі, товариші головного героя. Самогубство молодого поета, в якому вгадується образ Миколи Хвильового. Закидають, що це було не в Києві, а в Харкові — тодішній столиці УСРР. Ні! Це було і в Полтаві, і у Вінниці, і в Донецьку... Повсюдно у великих містах. У великих масштабах це було у Києві, згадаймо розстріл 1934 року 28 українських митців — Дмитра Фальківського, Олександра Влизька, Костя Буревія, Григорія Косинку, Івана і Тараса Крушельницьких... Київ же обрано для того, щоб західний глядач міг зорієнтуватися: власне, про який народ, яку країну цей фільм.

А тих, хто так і не побачив образу пекла на українських землях, можу заспокоїти, що воно у цьому фільмі присутнє у всій своїй жахливості й потворності. Воно уособлене в солдатах, які висипають на землю хліб, аби він не дістався голодним селянам, у чекістові, який намагається духовно зламати головного героя, примусити його малювати його портрет — героїчного, безсмертного більшовика. Воно персоналіфіковано у образі Сергія Кольцова, якого зіграв турецький актор Тамер Хасан. Це пекло здебільшого розмовляє російською мовою, і це викликає однакове обурення у критиків: а де ж комнезами, де українці, адже це ж вони творили самі для себе Голодомор, це вони самі себе поїдали?

І в цьому хорі якась розвивається одна гірка і очевидна істина. У війні проти українського селянства 1932—33 років минулого століття те саме коріння, ті ж витoki, що і в нинішній російській військовій агресії проти України. “По суті, це було безпрецедентне загартання української території. Ціла армада озброєних до зубів сталінських емісарів рушила проти країни, яка помирала в голодних корчах. Це була тотальна агресія, яка не мала нічого спільного з економічними мотивами”. — так у своїй статті “Політичні причини Голодомору” характеризував ці події Джеймс Мейс. І саме про це фільм “Гіркі жнива”. Він не претендує на повноту картини чи на роль наукового документа. Це історія двох людей, які зі смертельної косовиці винесли своє кохання, свої окрадені, але чисті, нескорені душі. Тому фільм і не говорить з глядачем мовою Верки Сердючки — до повальної русифікації українського мовного простору уже недалеко, але поки що це світяться кольорами неймовірні українські краєвиди, ще сяє піснями і примовками українська мова, чиста, як ріка, у котрій розквітає перше кохання малих Юрка і Наталки, і води якої у фіналі їх несуть на волю і водночас на гіркі хліба чужини... Та на рідному березі вони залишають ікону Юрія Змієборця, як молитву до Всевишнього про допомогу рідному народові, і як присягу — боротися і неодмінно повернутися...

Анатолій КАРП'ЮК,
учитель-краєзнавець,
м. Костопіль Рівненської області

Сурмач визвольних змагань

А все почалося з того, що я ще 1994 року шукав матеріали у Рівненському обласному архіві про художника-графіка Ніла Хасевича, тоді майже невідомого. Гортаючи сторінки газет “Костопільські вісті” і “Волинь”, натрапив на низку цікавих поетичних творів Герася Соколенка. Було таке відчуття, що маємо справу з самотнім талановитим письменником. Не думалося, що ними ще хтось може зацікавитися. І я був приємно вражений, коли у вересні 1995 року отримав листа від незнайомої людини — Михайла Іванченка з Черкащини. “Звертаюсь до Вас, — писав він, — за рекомендацією шевченкознавця Миколи Куделі з проханням. Суть справи така: у Німеччині як остарбайтер я публікувався в журналі “Дозвілля” разом із поетом Герасем Соколенком, чудовим, натхненним українським романтиком. З 1945 р. його слід загубився...” Лист закінчувався проханням звернутися через заславську чи костопільську газету в пошуках рідних, знайомих...

Відтоді між нами зав'язалося листування. Не знаю, чи я узявся б серйозно за пошукову справу, якби добродій Михайло Іванченко не підтримав мене. Це він — поет, прозаїк і видавець — заохочував, давав слушні поради.

Схвалив мій намір видати книжку і директор Хмельницького літературного музею Василь Горбатюк, один із упорядників збірника про Герася Соколенка “Мечів ніжнотонних яса”.

Заохотив до пошукової роботи і Сергій Козак, котрий, будучи редактором “Українських вістей” (США), ще 1998 року писав: “Добре знаний серед своїх земляків учитель і літератор із Костополя (Рівненщина) Анатолій Карп'юк належить до тих сумлінних дослідників-краєзнавців, хто шукає (і знаходить!) нове і значиме не десь там “у вселенських просторах”, а поруч там, де живе, на рідних землях. Хоч часом і доводиться йому в своїх пошуках вирушати в далекі дороги, бо часом такими ж далекими були й життєві і творчі дороги тих, чий долі досліджує Анатолій Карп'юк. Ім'я Герася Соколенка — одне з таких, ще мало досліджених, імен”.

Коли з Миколою Болкуном сталося непередбачене, він і вирішив звернутися по допомогу до тодішнього редактора часопису “Волинь” У. Самчука. У листі з Ганновера писав: “Про мене Вам уже, мабуть, говорив Соколенко. Я тепер перебуваю в Німеччині. Попав сюди випадково. Живу поки що непогано (в таборі)... Але ж... прочитайте П. Грабовського “Швачку”. Не раз пригадується мені наша зустріч. О! Я був тоді переповнений по віночці радістю і прибоєм сили, вогнем свіжих надхнень... Ви були першими з тих, хто міг зрозуміти мене і мого друга (“Мартіна Ідена”) і “брата” мого Герася. Мої бажання і стремління тепер — повернутися на Україну... Кладу на Вас всю надію”.

Закінчувався лист такими бадьорими словами: “Гарно тепер на Україні — пахучо, молоді, надхненно. Чекаю скорої і радісної відповіді. Привіт друзині та іншим. Слава Україні! З побажанням на все краще...”

Улас Самчук згадував, як йому вдалося перекопати молодих хлопців Герася Соколенка і Микола Болкуна, в яких було повно хвалебних віршів (од) на честь “визволителів”, у тому, що “кожний, хто приходить у нашу землю непроханий, є нашим ворогом, який хоче нас поневолити. А тому, — продовжує письменник, — всі їх пеани, які вони написали на честь нового Сталіна, я радив їм безцеремонно викинути до сміття”.

Коли почалося “половання” на українських патріотів, фашистські окупанти заарештували і Герася Соколенка (є відомості про те, що він міг бути зв'язаний із похідними групами УПА) та запроторили в тюрму. З цього приводу батько молодого поета написав листа У. Самчуку. Лист вражав своїм лаконізмом і людським боєм: “Напишу Вам про те, що з прохання Герася Соколенка хочу сказати Вам пару слів... У Герася склалися тяжкі умови. Він уже більше чотирьох місяців, як знаходиться в камері заклучення в м. Шепетівці, за що — ще не відомо. Герась просить Вашого слова...”

Уласові Самчуку, небайдужому до чужого горя, таки вдалося врятувати хлопців — вирвати з неволі: Миколу Болкуна з Ганноверського табору, Герася Соколенка — з Шепетівської тюрми. Та як же не допомогти початкуючим авторам, котрі “завжди були голодні на книжку... все читали, все бачили, все знали?!”

У наведеному вище канадському виданні Самчукових спогадів вміщена і фотографія двох нерозлучних друзів — Герася і Миколи (1941). Зовсім юні поети, такі схожі між собою, наче рідні брати. Вони схилилися над аркушем паперу і, очевидно, обговорюють новий вірш, написаний кимось із них. Почалися пошуки. Але на більше відомостей про Герася Соколенка натрапити не вдалося. І я був приємно вражений, коли у вересні 1995 року отримав листа від незнайомої мені людини — Михайла Іванченка з благословенного Шевченківського краю (зі Звенигородського району, що на Черкащині), де я колись мандрував Тарасовими шляхами. Із цього листа я дещо нове довідався про молодого поета. Тож вдаюся до цитування уривків. “Звертаюся до Вас за рекомендацією шевченкознавця Миколи Куделі з проханням. Суть справи така: у Німеччині, як остарбайтер, я публікувався в журналі “Дозвілля” разом з поетом Герасем Соколенком, чудовим натхненним українським романтиком. З 1945 року його слід загубився.

У харківському журналі “Український засів” (ч. 6, 1994 р.), до редакції якого належу, надруковано добірку віршів Герася Соколенка. На жаль, біографічні відомості про поета досить скупі. Відомо, що він стрічався з Уласом Самчуком у Рівному і той згодом

допоміг визволити Соколенка з Шепетівської в'язниці. Родом Г. Соколенко, певне, із Заслава (Ізяслава) або ж котрогось села того району. Був у нього друг, теж поет, Микола Болкун. Згодом Герась працював як остарбайтер на цегельні в місті Шопенітц (Сілезія)... Прошу Вас звернутися через заславську й костопільську газети від свого чи від мого імені в пошуках рідних, знайомих, остарбайтерів — друзів поета...”

Між мною та Михайлом Іванченком почалося листування. Невдовзі я знову одержав від нього листа: “Дякую Вам... за готовність пошуку слідів поета-романтика Герася Соколенка. Тим часом надсилаю Вам половину добірки поезій, опублікованих у харківському журналі “Український засів”. Тож надрукуйте, прошу, оці вірші у вашому часописі з проханням до читачів, аби написали, хто що знає про Герася Соколенка та надіслали його невідомі вірші... Може, хтось із Ваших країв працював із ним разом і знає його подальшу долю, а може, знають, звідки він родом та адресу рідних...”

Герася я особисто не знав, але друкувалися ми разом в остарбайтерському журналі “Дозвілля” (ред. С. Довгаль). То була цікава хвиля молоді поезії, мало знана тепер. Працював я теж на цегельні копачем глини в кар'єрі, але в північно-західній Німеччині: ланд Ольденбург, крайс Клоппенбург, дорф Шаррель. Побіч у таборі були подольки... Чекав вістки, бажаю Вам успіхів. З пошаною Михайло Іванченко”.

Отак під час перепетій Другої світової війни перепелилися людські долі. І хоч відтоді минуло більше семи десятиліть, але пам'ять повертає нас до тих далеких подій, не дає спокою.

1997 року я отримав листа від

мешканця с. Кельменці, що на Чірнивецьчині, Івана Безручка. Він до попередніх відомостей додав низку свіжих фактів.

“Поезію Герася, — читаємо в листі, — я знаю ще з довоєнного часу. Він учився в середній школі с. Михнів Заславського району нинішньої Хмельницької області, звідки надсилав вірші до обласної молодіжної газети, яка виходила в м. Кам'янці-Подільському. Вірші його були вправні, ліричні, і часопис часто друкував їх на своїх сторінках...”

Будучи учнем, Іван Безручко теж писав поетичні твори, які не раз публікували разом із Герасем. Ще й досі він зберігає, як пам'ятку далеких літ, пожовтілий од часу примірник газети з віршем Соколенка, що той присвятив досить популярному в 20—30-х рр., одному з найніжніших ліриків України — Володимирові Сосюрі. Ще до війни літературні спроби Герася появлялись і на сторінках республіканського дитячого часопису “На зміну” (пізніша назва — “Зірка”).

“Як дописувач обласної молодіжної газети, — згадує І. Безручко, — одного разу до війни (десь у 1938 чи в 1939 р.) я брав участь у нараді юнкорів, яка відбувалася в м. Кам'янці-Подільському. Тут я бачив і Миколу Болкуна, котрий також учився в середній школі с. Михнів... Його вірші теж інколи друкувалися в цій газеті. Герась чомусь не прибув на нараду, а Микола навіть виступав. Високий такий, худючий хлопець... Анатолій Резнікін, подільський поет, який працював у редакції обласної молодіжної газети, одного разу навіть показував мені рукопис якогось вірша Герася, ілюстрацію до якого виконав сам автор...”

Не менш цікавим є закінчення листа Івана Безручка: “Кілька

років тому я десь читав, що у США вийшла з друку книжка віршів Герася під назвою “Твори поета невідомої долі”. Оце і все, що мені відомо про Герася і Микола. Вашу статтю про них я з інтересом прочитав у “Молоді України”. Чи відгукнувся ще хтось на цю публікацію?”

Наприкінці вересня 1997 р. я отримав листа від рідної сестри Миколи Болкуна — Галини Мухіної (за чоловіком) із с. Шурівці Ізяславського району Хмельницької області. 74-річній жінці так хотілося довідатися про долю брата! Ось що їй запам'яталося з тих далеких часів: “Це були два нерозлучні друга. Як брати, — іздили один до другого. Герась жив від нас недалеко — за 12 км”.

До війни, як повідомила сестра, Микола вчителював. Вона згадує і про те, що до них “приїжджав Павло Тичина і ще з якимось письменником. Були два дні, все передивлялися вірші (вже була написана ціла книжка), і вони забрали їх із собою... Десь там друкували. Останні були вдома, а коли евакуювали село, батьків забрали в Німеччину, то усе пропало, вернулись у 45-му, але нічого не застали”.

Немилосердна війна не одній людині скалічила долю. Так трапилося, що Микола і Галина, брат і сестра, стали остарбайтерами. Вони перебували один від одного далеко, зустрітись їм не судилося на далекій чужині жодного разу. Зв'язок підтримували тільки листуванням. Миколі Болкуну вдалося вирватися з німецького табору в Ганновері. Останню звістку від нього сестра отримала з дому. Брат повідомляв, що його дружину Олю фашисти вивезли в Німеччину на каторжні роботи. В Німеччині вона народила сина і передчасно з ним пішла в могилу.

Після війни сестра Галя повернулася додому. Але брата Микола не застала. Невідомо, що з ним сталося. Мати розповідала, що син “кудись усе їздив із Герасем”. Дехто з місцевих хлопців казав, що вони нібито “були в Українській армії, боролися за вільну Україну”.

“Коли закінчилася війна, — читаємо в листі Галини Мухіної, — ми ніякої похоронки не одержали і не знаємо, де він загинув... А Герась... живого немає: я пита-ла людей із його села”.

Наступного листа я отримав од її сина — Леоніда Мухіна, бо мати раптово померла. А вона так чекала на обнадійливу звістку!

У газеті “Літературна Україна” друкувався список тих письменників, які стали жертвами сталінських репресій. Серед них було ім'я Герася Соколенка. Я звернувся до автора цього страхливого мартиролага: хотілося уточнити, звідки взяли такі дані. Але відповіді з Києва не дочекався.

Мене зацікавила доля молодого талановитого поета. Звернувся навіть через газету “Українські вісті” у США. На жаль, ніхто не відгукнувся. Допоміг випадок. Один хмельничанин відшукав сестру Герася Варвару Іванівну Шмигельську і дав мені її адресу. Я написав їй листа. За хвору стареньку жінку, яка вернулася з німецької каторги, відповіла листиноша села Михля, що на Ізяславщині, звідки родом поет. Соколенко — це його псевдонім, а справжнє прізвище — Шмигельський.

Про деякі деталі з біографії

Герася Соколенка я дізнався від учительки Михлянської загальноосвітньої школи Ізяславського району Хмельницької області Нелі Мисюк. Вона повідомила, що долею поета-земляка цікавиться колишній мешканець с. Михля, а нині мешканець Ізяслава Дмитро Калитюк. Мовляв, варто до нього звернутися. Хтось передав йому мого листа, і він відгукнувся на мій запит. Виявилося, що Дмитро Лаврінюк був близьким сусідом родини Шмигельських, добре пам’ятає Герася.

Герасим Іванович Шмигельський народився 3 березня 1920 року в с. Михля Ізяславського району Хмельницької області в сім’ї робітника. 1937 року закінчив семирічну школу. Деякий час разом із батьком працював у лісництві, збирав живицю, а вечорами продовжував навчання в Ізяславі. Він не тільки писав вірші, а й гарно малював. 1938 року працював у редакції районної газети. Через хворобу в армію не призивали. Під час німецької окупації був кореспондентом часопису, який виходив у м. Ізяслав. Про знайомство і ширшу дружбу Герася Соколенка (Шмигельського) з Уласом Самчуком згадувалося раніше. Талановитий письменник мав значний вплив на формування літературно-естетичних здібностей юнака. Кращі твори молодого автора у цей період друкувалися не тільки на сторінках Самчукової “Волині”, а також у газеті “Костопільські вісті”. Це дало підставу декому обвинувачувати його в прислужництві німецьким окупантам.

Тоді виникає питання: а чого ж хлопця заарештовували фашисти кілька разів? У 1943 р. Герася потрапив у Шепетівську в’язницю. А відтак був направлений на примусові роботи в Німеччину. Перебував у м. Шопенітц, працював на цегельному заводі. Коли радянські військові частини визволили Сілезію, молодого поета забрали у штрафний батальйон. В одному з боїв на території Німеччини Герася Соколенко загинув. Це сталося 20 лютого 1945 року. Похований у селі Борау. А доля його близького друга Миколи Болкуна невідома.

Літературознавець із Полтави Петро Ротач, закінчуючи статтю “Поет визвольних змагань”, опубліковану в часописі “Українські вісті” (США, 1999 р.), слушно зауважив: “Не віряться, що слід Соколенка загубився назавжди. Є десь, напевно, родичі або колишні сусіди, котрі могли щось чути про його долю...” І автор наведених рядків не помилився: відгукнулися його односельці.

Багато років я шукав слідів юного поета-патріота, поета-сборника, ім’я якого замовчувалося за радянських часів. Тодішнім ідеологам не до вподоби була ідея визвольних змагань українського народу, яку пристрасним словом пропагував Герася Соколенко.

Йому судилося прожити так мало — тільки 25 літ. Під звуки ворожої канонади гартувалася його самобутня лірика, щоб увібрати в себе прагнення своїх сучасників — бачити Україну незалежною державою.

Його славе ім’я повинно бути вписане золотими літерами в історію української літератури. Не забуваймо тих, хто мав талант від Бога і віддавав його сповна рідному народові.

Петро СОРОКА

Кілька років тому житомирський Олександр Кухарчук задумав цикл романів “Козацька Русь”, в якому у простій, доступній та ясній формі постала б історія козащини, і наполегливо, сказати б, зі схимницькою невдержимістю козацького літописця успішно втілює цей грандіозний задум у життя. Сьогодні трохи ширше мені хочеться поговорити про один із тих романів (а їх вийшло уже п’ять), що має назву “Полковник Лаврін Капушта”. У ньому йдеться про зародження і розвиток козацької розвідки, яка відіграла неабияку роль у період визвольної боротьби українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Тема, звичайно, не нова, частково досліджена істориками-науковцями, частково висвітлена на художньому рівні. Скажімо, мені свого часу потрапили до рук повісті Святомира Фостуна “Звідуни степових когор” (“звідуни” — розвідники) і Богдана Сушинського “Лаврін Капушта — полковник Гадяцький, суботівський городовий отаман”. Але О. Кухарчук нікого з них не повторює, вибудовує власну фабулу і вводить у структуру оповіді багато нових, цікавих і захопливих фактів. Події у його романі охоплюють великий відрізок часу — від гетьманування Петра Сагайдачного до Івана Виговського. Майже всі герої роману показані, як правило, в екстремальних ситуаціях, на межі життя і смерті, й саме це дозволяє письменнику просвітлити їхню внутрішню сутність, показати “справжність”.

Авторові йдеться передусім про те, щоб читач ознайомився з усіма найбільш вагомими подіями того часу, кривавими баталіями, дипломатичними колізіями і відкритою та прихованою боротьбою за гетьманську булаву. Але в центрі, звичайно ж, як і заявлено в анотації, — розширення мережі розвідувальної діяльності, якою займається полковник Капушта. “Варто зазначити, — читаємо у творі, — що в часи першої половини XVII століття у всіх сусідніх державах уже століттями існували добре вишколені та озброєні методами всіляких таємних хитрощів служби розвідок і контррозвідок. Вони широко використовували розвідувальні дані про стан справ у сусідніх державах, що надходили від купців або послів. Правитель жодної з держав не мав ніякої впевненості, що на

У світлому сяйві україноцентризму

Олександр Кухарчук. *Козацька Русь. Полковник Лаврін Капушта.* — Житомир: ПП “Рута”, 2016. — 504с.

Пригадується мені чи не десятирічної давності розмова з незабутнім Іваном Максимовичем Кошелівцем, який висловив жаль, що в нас мало “українських анжелік”, тобто творів для масового читача, які були б легкі й відпружуючі для читання і корисні для душі. Для України, що знемагає від засилля російськомовної лектури, це особливо важливо. З того часу, щоправда, багато що змінилося, і кожен може знайти собі лектуру за власним уподобанням.

території його країни не існують розвідники сусідніх країн і тому не був обезпечений від витоку секретної інформації. Як на погляд сотника Капусти, найпрофесійнішою і найбільш жорстокою була розвідка членів “Ордена Ісуса”.

І ще такий акцент з епілогу: “Завдячуючи сильній розвідці, гетьман повстанського війська Хмельницький і його полковники могли з успіхом перемагати в кровопролитних баталіях добре вишколене та озброєне польське королівське військо. Але в пам’яті нащадків через утаємничену діяльність залишилося дуже мало відомостей про талановитого очільника вивідувачів полковника Лавріна Капусту. Діяльність розвідки та її очільників як у давнину, так і тепер — непроникна таємниця”.

Роман О. Кухарчука — це суміш белетристики та історичних документів. Звичайно, автор багато домислює, і це цілком виправдано, адже маємо не науковий трактат, а художній твір. Треба віддати письменникові належне — він цікавий оповідач, уміє заінтригувати, добре висвітлити різні сюжет-

ні перипетії, створити напружені й хвилюючі колізії. Щоправда, він мало перейнятий тим, щоб його твір набув високої художньої вартості, він не надто перейнятий різьбленням людських характерів, не надто глибоко проникає у їхній внутрішній світ, — усе приносить в жертву дії, яка має захопити читача і змусити дочитати книгу до кінця. Власне, так трапилося зі мною. Я добре бачив її мілини і броди, але вона тримала мене в полоні до останньої сторінки.

Описи природи в творі теж із тих, що западають у душу, залишаються жити в пам’яті, бо вони небанальні, несхематичні, а живі й повнокровні. Хоча іноді ловиш себе на думці, що хотілося, аби вони були розлогішими і ширшими.

Гадаю, цей роман з неабиякою користю для себе прочитають передусім підлітки, ті, що цікавляться історичною лектурою. Книга ошатна на вигляд, її хочеться взяти до рук, вона зверстана і видана з любов’ю, проілюстрована конгеніальною (і це не перебільшення!) графікою народного художника України В. С. Шенделя. І головне, що все у цій книзі дихає любов’ю до України, до її непростого минулого, неповторної природи і шедрих на

добро і любов людей, іншими словами кажучи, роман має виражений україноцентричний дух.

До авторського позитиву я відніс би такі розділи, які говорять самі за себе: “Шлях на Запоріжжя”, “Мандрівка в Крим”, “Розбійницьке кубло”, “Втеча Богдана Хмельницького” (з полону), “Морський похід”, “Пастка для гетьмана”, “Похід на Кафу”, “Помста за Жорсунь”, “Хмельницький у Суботові”, “Зрада полковника Федоровича”, “Син гетьмана”. Складається роман із трьох великих частин: “Полковник Лаврін Капушта”, “Кошовий Лаврін Ворон” і “Таємна війна”. Відчувається, що перш ніж узятися за цей твір, автор ґрунтовно проштудював чималий пласт доступної лектури — документів, літописів та історичних творів на цю тематику. Дещо він подає в бібліографії.

Окремо хочеться сказати про автора, що не є професійним письменником, але глибоко залюблений у літературу і наділений від природи неабияким талантом. У народі таких людей називають самородками. У заключному “Слові про автора” ми довідуємося, що він народився 1942 року в с. Малосілка на Житомирщині, а нині проживає у Бердичеві. З війни його батько повернувся інвалідом, був прикутий до ліжка, мати померла у 27 років, сім’я пережила голодомор 1947—48 років. Після закінчення десятирічки Сашко поїхав до Сталінграда, де вступив до суднобудівного училища, пізніше закінчив Саратовський юридичний інститут і працював слідчим. Ностальгія за мілою Україною виявилася дужчою за кар’єрний ріст, і він повернувся у Бердичів, де працював в управлінні внутрішніх справ до виходу на пенсію.

Пережиті труднощі, добре знання життя не з книжок, а з власного, часто сумного і драматичного досвіду, дають йому важливий, сказати б, безцінний матеріал для творчості.

Хочеться вірити, що попереду в Олександра Кухарчука нові творчі здобутки і перемоги.

Петриківський Ліс

Олександра КАСЬЯНОВА
Фото Сергія ТЕРЕЩЕНКА

2 березня відбулася презентація наукового видання в Інституті філології Шевченкового університету. Зініціювали цю подію кафедра української мови та прикладної лінгвістики на чолі з проф. Анатолієм Мойсієнком, а підтримало і допомогло в організації Посольство Австрії в Україні.

По суті це перевидання першої книжки Міхаеля Мозера “Причинки до історії української мови”, яка підтверджує важливість української мови на міжнародній мапі світу і є цінним внеском у зарубіжну україністику. Разом із тим “New Contributions to the History of the Ukrainian Language” — нова праця, написана англійською мовою. За словами Міхаеля Мозера, видана книжка приурочена до сумнозвісного Валуєвського циркуляру, який забо-

Міхаель Мозер про українську мову

У Канаді 2016 року побачило світ нове видання книжки австрійського українця, професора Інституту славистики Віденського університету (та Українського Вільного Університету в Мюнхені й Католицького університету ім. Петра Пазманя в Будапешті та Пілішчабі, а незабаром і професора КНУ), президента Міжнародної асоціації українців Міхаеля Мозера “New Contributions to the History of the Ukrainian Language”. Вона має понад 650 сторінок, які присвячені різним аспектам історії української мови.

роняв українське слово в будь-якому прояві. Мовознавчі погляди на окремі сторінки історії української мови надзвичайно цікаві. Адже на нас, на нашу історію дивиться не корінний українець, а іноземець. Варто зауважити, що презентоване видання є певною мірою питанням-провокацією, адже автор уже з першого розділу ставить запитання читачеві: “Чи українська мова має історію?”. Відповідь на сторінках

книжки є однозначною. Міхаель Мозер, наводячи аргументи з історичних пам’яток різних періодів, зауважує, що українська мова, як і історія загалом, розвивалася у площині багатомовності і в тісному зв’язку з культурою Європи, на відміну від Росії, яка була ізолюваною від Європи. Незважаючи на багатомовний вимір, українська мова була, є і буде.

Міхаель Мозер не припиня-

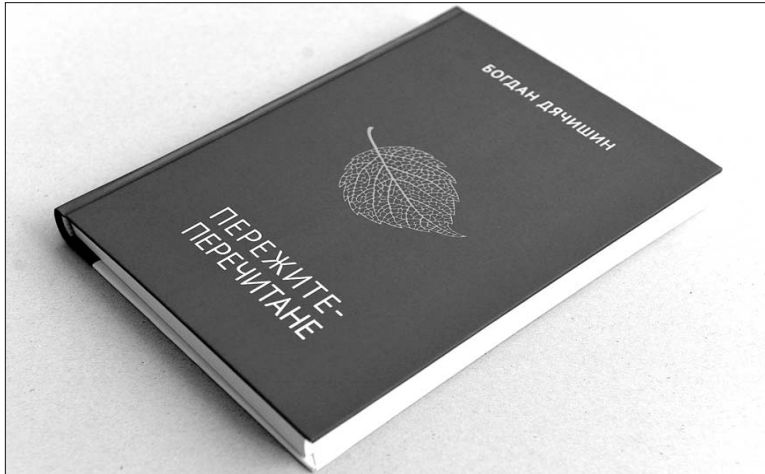

тиме досліджувати історію української мови, тож пообіцяв презентувати нові видання з україністики.

Від імені читачів

Глибокмістовна, об'ємна книжка Богдана Дячишина "Пережите-перечитане" (К.: Ярослав Вал. — 2016. — 264 с.) привертає увагу чіткою спрямованістю в русло пам'яті, віри й любові, без яких не може обійтися справжня Людина.

Левко ВОЛОВЕЦЬ,
член НСПУ, с. Колоденці на
Львівщині

Інженер і науковець, відомий технічний спеціаліст, автор ніби несподівано для нас вийшов на широкі терени філософії (в кращому розумінні цього слова), історії, літератури, соціології (перелік можна продовжити). До того ж дивиться на світ наче з іншого боку, де відсутня зашореність гуманітарними штампами. Достеменно знаючи Біблію, Дячишин усе ж вважає за необхідне досліджувати її та шукати в ній того, чого, на жаль, не знаходять неважні читачі. Автор вірить у Бога як у Творця світу, Всесвіту й усього сушого навколо нас. І якраз оця непохитна віра спонукає його висвітлювати все те, що викликає різнотлумачення або й сумніви. Бо ж Господь дав людині розум, аби вона чітко розрізняла добро і зло (хоча вони й перебувають не раз у дивному сплетінні) і шукала єдино правильну дорогу.

Пам'ять же дана людині, щоб заглиблюватись у минуле, усвідомлювати сучасне й передбачати бодай децимо майбутнього. Доля накреслена Творцем, та хіба це означає, що не треба шукати кращої долі? Маємо прощати ворогам, але невже повинні відмовлятися від боротьби проти них як утілення зла? А найважливіше в цьому розмаїтті оцінок: чому Господь заборонив першій парі в раю споживати плід із дерева пізнання? Відповідь для автора зрозуміла: це було б передчасно. Бог вигнав людей із раю, проте дав їм добру можливість жити на землі (сказано: живіть, плодітьтесь й населяйте землю).

Та ще дуже важливим здається питання, хто кому більше потрібний: ми Богові чи Бог нам? А якщо відповідь маємо однозначну, то виникають похідні питання: чому ж ми забуваємо Творця і звертаємось до Нього лише тоді, коли нам занадто важко? І чому пориваємо зв'язок із Ним, як стає легше? (Відомий же народний вислів: "Як тривога, то до Бога; по тривозі — то й по Бозі").

Богдан Дячишин увібрив у свою пам'ять імена сотень великих людей — від учених прадавніх віків до своїх сучасників (і як ці імена вмістилися в його пам'яті?!), а вже потім уводив у коло своїх співрозмовників. Та й неодноразово застерігав на сторінках книжки, що не вважає власні твердження єдино правильними, але вдається до них, щоб заохотити ймовірних читачів до творчої розмови, зрештою — навіть до наукової дискусії.

І якщо для якоїсь частини читачів авторський прихід у гуманітаристику в жанрі есею був не вельми помітний, то автор ішов до цього виду творчості зважено й цілеспрямовано: свідченням цього є те, що "Пережите-перечитане" — то вже його третя книжка есеїв.

Є в есеїста власний чіткий погляд на такі відомі всім поняття, як Дух, душа, серце. Два перші часом ототожнені, але в більшості випадків ідуть послідовно: Дух найвищий, душа простеє за ним. А от серце — то щось важливіше навіть від душі, бо серцем не тільки сприймаємо, а й зважуємо, оцінюємо. Тому воно не буває чуже емоціям, проте стоїть вище від них. (Зрештою, в Біблії вважають серце і нирки найважливішими органами людини).

Щодо Всесвіту й Духу в ньому, то вони стали невидимою енергією на шляху пізнання, а воно, своєю чергою, є життям, отже, — вічним триванням. А щоб збагнути в житті вічне, маємо проникати за рамки свого життя й навколишнього оточення.

Послідовно й неодноразово закликає Дячишин до читання, перечитування і, головне, вникнення у зміст прочитаного. Задля цього варто іноді й оглянутися назад, щоб чіткіше розгледіти пройдений відрізок шляху.

Часом крадається думка: чи не завищує автор досягнень деккого зі своїх сучасників? Але при уважному повторному читанні доходиш висновку: ні. Бо й Андрій Содомора, й Богдан Смоляк є потужними постатями в літературному процесі, а зроблене ними — вагомий здобуток на ниві красного письменства.

Звісно, працюємо не тільки для себе, але й своє життя також важливе. А що є найсуттєвіше у тривалості буття кожного з нас? І тут наш есеїст знаходить відповідь, яка впливає з його власного індивідуального досвіду. Вершиною вершин людського життя є кохання, бо тільки в ньому окрема особа, знаходячи подібну собі, збагачує і себе, і її емоційно, морально й духовно. І якщо на обличчі автора есею з'являється чоловіча сльоза, то кожен читач здатен уявити собі і силу почуття самотнього чоловіка, і шляхетність його кохання, бо воно чи не єдине в цьому грішному світі виблискує красою й чистотою, бо як продовжує тривати в пам'яті, то справді нічим не знищене і стало незнищеним.

Від себе та від імені багатьох читачів хочу висловити авторові щиру вдячність за цю очікувану книгу — вагомий внесок в есеїстичний жанр та в нашу свідомість.

Люцина Хворост і 16 її співрозмовників

Олена О'ЛІР

"А скажіть, будь ласка..." — дотепна назва, яка пасувати, либонь, для будь-якої збірки інтерв'ю, чи не так? Саме так називається нова книжка Люцини Хворост, яка днями вийшла друком у видавництві "Ярослав Вал", колекція "поважних інтерв'ю, невимушених балачок і дружніх одкровенень". Ось як окреслено мотиви її постання в авторській передмові: мовляв, "починалося все... з цікавості — зі звичайної людської цікавості, що живиться вічною неспромогою буквально увійти в шкуру іншого: адже кожен із нас до кінця життя приречений сам на себе, на оптику своїх очей, на інерцію своїх звичок. Щоб подолати цю мимовільну і неминучу екзистенційну обмеженість, я шукала до-свіду діалогу — і багатоманіття". Вражає? Адже сьогодні ми звикли до популярної журналістики, яка в жанрі інтерв'ю вимагає від інтерв'юера передусім уміння видобути зі співрозмовника потрібну інформацію, бажано сенсаційного характеру, але аж ніяк не долання власної екзистенційної обмеженості! Натомість Люцина ставить перед собою значно вищу планку, і через те збірка її інтерв'ю, попри універсальну назву, — явище незвичайне.

Власне, журналістика — лише одна з граней творчого обдаровання авторки, відомої поетеси, перекладача, співачки-шансоньє, лавреатки низки мистецьких відзнак, зокрема І премії Першого міжнародного конкурсу виконавців українського романсу імені Квітки Цісик (2011), однієї з найяскравіших поста-

Григорій ТИТАРЕНКО,
внучатий племінник Тимофія
Панасовича Губи

У Диканській картинній галереї, що на Полтавщині, відбулося музичне свято, присвячене 140-річчю від дня народження музиканта, композитора і хорового диригента Федора Попадича. Під час свята після столітнього мовчання зазвучала скрипка, що тривалий час була під склом краєзнавчого музею.

Створив цю скрипку Тимофій Панасович Губа, який до 1917 року працював у майстерні музичних інструментів князя Кочубея. На початку XIX століття один із князів Кочубеїв запросив із Польщі родину Губів, які були майстрами вишуканих меблів і музичних інструментів. Губи у багатьох поколіннях були музикантами і самі виготовляли собі скрипки, віолончелі, контрабаси та басолі.

Тимофій Панасович усе життя намагався розкрити таємницю Страдіварі. Вважав, що звучання деревини заважає смола, яка завжди в ній присутня, і намагався знайти способи її видалення. Мав Тимофій Губа шестеро дітей. П'ятьох синів і доньку. До революції дав усім синам

тей в інтелектуально-мистецькій громаді українського Харкова і невтомної волонтерки, яка дарує своє високе мистецтво українським воякам, беручи участь у концертах на фронті. А за її прагненням подолати неминучу екзистенційну обмеженість стоїть і серйозне захоплення філософією. І ця багатогранність наклала відбиток на сам жанр її нової книжки: Люцина веде зі своїми візаві діалог на рівних, дошукується засадничих позицій їхнього світогляду, спонукає заглиблюватись у спогади і детально

зупинитись на крутозламах долі, "порогових" моментах професійного і творчого зростання, розвиває і доповнює їхню думку, вільно цитуючи при цьому і їхні власні твори, і писання поетів та філософів минулих епох, як-от Горация чи Шопенгауера! Через те жанр інтерв'ю в її інтерпретації наближається радше до інтелектуальної бесіди, навіть філософського діалогу. Не випадково серед героїв її книжки такі знані інтелектуали сучасності, як світлої пам'яті Святослав Караванський, інші визначні мовознавці — Орест Ткаченко, Ігор Муромцев, Лариса Масенко, письменник і видавець, головний "вину-

ватець" виходу у світ книжки "А скажіть, будь ласка..." Михайло Слабошпицький, філософ Володимир Брюгген, поет Володимир Базилевський, фізик, урядовець і перекладач Максим Стріха... Багато хто з Люцининих співрозмовників не раз давав інтерв'ю, з деяким це трапилося вперше, і попри це — потрібна була, напевно, саме така довірлива манера спілкування, саме така співмірність інтелектів і спорідненість душ, аби письменниця і перекладач Олександра Ковальова розповіла про ту зворушливу опіку, якою оточив її в пору її літературної юності Василь Мисик, аби Роман Коваль поділився спогадами про неоясненні, ба навіть містичні випадки, які траплялися з ним у його пошуковій роботі з дослідження історії українських вільних змагань, а Марина Павленко зізналась, яким болем відгукується в її душі трагедія Павла Тичини.

До чесної книжки "А скажіть, будь ласка..." належить і широке висвітлення сучасної культурної панорами українського, патріотичного Харкова: це такі постаті, як уже згаданий Олександр Ковальова, Ігор Муромцев і Володимир Брюгген, а ще світлої пам'яті поет і політв'язень Василь Боровий, поет, головний редактор журналу "Березіль" — і автор передмови до Люцининої книжки — Володимир Науменко, поетеса, маллярка й очільниця Харківського українського поетично-пісенного клубу "Апостроф" Лариса Вировець, поет Анатолій Перерва... Зрештою, і життєвий шлях поета Миколи Шатилова, який нині мешкає в Чехії, також починався саме в Харкові. До речі, як свідчить присвята авторки, саме він підказав їй назву цієї книжки.

Столітня скрипка ожила

хару Йосиповичу Губі. Цей чоловік працював регентом церковного хору в Диканській Миколаївській церкві. У його родині вона зберігалася, аж доки онуки Захара не виїхали з Диканьки. Після цього інструмент потрапив до народного музею, а потім до краєзнавчого.

Звичайно, час зробив свою справу. Гриф потрескався, дерево пошкодилося шашіль. Тому довелося шукати реставратора, який би відновив скрипку. За цю непросту роботу взявся відомий полтавський маестро Юрій Бернадський, якому вже 90 років.

Полтавці мріють, щоб до того, як скрипка знову посяде почесне місце під склом у Диканському краєзнавчому музеї, вона ще раз зазвучала в руках одного з відомих полтавських скрипалів у великій залі.

— Вистава “Сто тисяч” представлена у репертуарі Київського академічного драматичного театру на Подолі. Але до цього була ще одна постановка цієї п’єси за Вашою участю.

— У 90-ті роки минулого століття цю виставу поставив у Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка Володимир Опанасенко. Він запропонував мені зіграти Калитку, і я погодився. Вважаю цю виставу подарунком долі. Вийшла досить цікава постановка. У ній грали знамі українські актори Віталій Розстальний, Василь Мазур, Олексій Петухов, Ніна Гіляровська.

Образ Калитки мені по-особливому близький. Із дитинства здавалося, що це єдиний живий персонаж у п’єсі. Пам’ятаю, ще в школі говорили, що це негативний персонаж. Я ніколи з цим не погоджувався. Насправді в його характері є навіть шляхетні риси. Інша річ, що він піддався на спокуску заробити гроші нечесним шляхом, а це вже недобре. У наш час теж дуже багато хто піддається на таку спокуску, які це може мати наслідки, видно з вистави. Я люблю Калитку, як і всіх інших своїх героїв, намагаюся знайти в них позитивні риси. Змінювався я, змінювався і мій герой, набрав життєвого досвіду і розуму, відкривав для глядачів нові горизонти.

Виставу добре приймали не лише в Україні, а й за кордоном. Неодноразово доводилося чути, що спектакль “Сто тисяч” європейський за духом.

— Але вистава зникла з афіш Театру ім. І. Франка?

— Богдан Ступка, який на той час був художнім керівником театру, вирішив, що спектакль морально застарів. Отож на кілька років Калитка зробив паузу. Минув час і вже художній керівник Київського академічного драматичного театру на Подолі Віталій Малахов вирішив поставити цю п’єсу на сцені свого театру. А мені запропонував грати в ній головну роль. Я з радістю погодився. Звичайно, це вже зовсім інша вистава, адже кожен актор додає у неї щось своє, інакше трактує образи. Але вона так само популярна.

— Яке місце у Вашій творчості посідає українська класика?

— Одне з центральних. Пригадую початок 80-х років. Тоді на сцені театру ім. І. Франка відбулася прем’єра вистави “Загибель ескадри” за Олександром Корнійчуком, де я грав Юнгу. Цей твір не витримав перевірку ча-

БОГДАН БЕНЮК. Нова роль — нові можливості

Протягом двох десятиліть років однією з найпопулярніших київських вистав залишається комедія “Сто тисяч” за п’єсою Івана Карпенка-Карого. Маємо вже другу постановку вистави. Весь цей час роль Калитки виконує відомий український актор, народний артист України Богдан Бенюк. Сьогодні пан Богдан гість “СП”.

сом, ми вже по-іншому дивимося на ті історичні події. А тоді я її вважав класикою нашого театру.

Потім були ролі Павлика (“Фараони” О. Коломійця), Лавура (“Конотопська вільма” Б. Жолдака), Евріала та Охріма (“Енеїда” І. Котляревського), Того, що греблі рве (“Лісова пісня” Лесі Українки), Юрковича (“Талан” М. Старицького) та інші. Також часто грав у фільмах, створених за творами української літератури. Однак у кіно актор дуже залежить від режисера та оператора, а в театрі має необмежені можливості для виявлення свого таланту, особливо коли вистава довго йде на сцені.

— За багато років створили чимало образів зі світової літератури?

— Серед моїх робіт образи Яго (“Отелло” В. Шекспіра), Езоп (“Езоп” Г. Фігейредо), брат короля Еланзо Стефано (“Буря” В. Шекспіра), Елфрід Дулітл (“Пігмаліон” Б. Шоу), Кіт Бегемот (“Майстер і Маргарита” М. Булгакова).

Уже більше двадцяти років граю бравого вояка Швейка в виставі “Швейк” за Я. Гашеком.

На сцені під час вистави лише два актори: я і Анатолій Хостікоєв. Я виконую одну роль, а Анатолій кілька. Глядачам цікаво, як між людьми абсолютно різними за соціальним станом і за походженням може бути багато спільного. Ця вистава феноменальна, і вона може жити лише доти, доки живе наш дует. В іншому вигляді спектакль звучати не буде. Дуже важливо, щоб цей дует і надалі відчував той контакт, який виникає між двома душами...

— Інша досить популярна вистава за Вашою участю “Сеньйор з вищого світу”.

— Це вже третя постановка цієї вистави. Дві останні поставив Анатолій Хостікоєв. Впевнений, що допоки режисер буде опікуватися цією виставою, вона житиме і знаходитиме відгук у глядацьких серцях. А актор повинен працювати як високопрофесійний хірург, лише у своїй справі. Вважаю, що так працює акторський колектив вистави “Сеньйор з вищого світу”. Саме тому вже стільки років поспіль вона має успіх.

— Багатьом глядачам за-

пам’ятався Ваш дует із народною артисткою України Поліною Лазовою у виставі “Жона є жона” за творами Антона Чехова. Що це за робота?

— У виставі показана вічна боротьба між чоловіком і жінкою, яку досить добре описав у своїх оповіданнях Чехов. І ця боротьба не припиниться саме тому, що вона цікава представникам обох статей. Коли природна сила кохання відступає, то починається час експериментів. У першій дії такі експерименти проводить чоловік над жінкою, а в другій — навпаки. Ця вистава має свій шарм, велику популярність, адже порушені в ній питання стосуються кожного. Спектакль поставив відомий режисер Валентин Козьменко-Делінде. Це була його перша робота в нашому театрі після довготривалого проживання в Америці.

Також разом із Поліною Лазовою граємо у виставі “Зірка, або Інтосикація театром”, яку поставив Станіслав Мойсеєв. Це спектакль про життя театральної трупи, якими ідеями вона живе, які “розклади” існують між акторами, хто з ким дружить, хто з ким ні... Така своєрідна сатира на акторське закулісне життя. Лазова грає “зірку”, я — режисера-постановника, який ставить для неї виставу. Конфліктна ситуація, яка між ними виникає, завершується хеппі-ендом.

— Глядачі Вас сприймають як

комедійного актора, проте Вам вдалося створити драматичний образ Річарда III. Розкажіть про цю роль.

— Свого часу відомий український режисер Володимир Оглоблін сказав, що в мене є прекрасний акторський хист до драматичних ролей. Однак довгий час існував стереотип, пов’язаний із моєю зовнішністю. Але стереотипи зникають. Люди пізнають тебе не за зовнішністю, а за душею.

Змінюються часи, приходять інші епохи. Але Шекспір не втрачає своєї актуальності. Таке враження, що п’єса написана лише вчора і написана про Україну. Тут показано, наскільки сильним може бути жадання влади, і на що людина може піти заради неї. Виставу поставив грузинський режисер Автанділ Варсімашвілі, це зовсім інша школа, яка цікава українському глядачеві. Це моя етапна робота, якою пишаюся.

Також граю у виставі за п’єсою сучасного драматурга Наталки Ворожбит “Квітка Будяк”, що створена за мотивами твору Миколи Куліша “Маклена Граца”. Сьогодні класичні речі переосмислюють і сприймають по-новому. У постановці, що з’явилася напередодні Революції гідності, показано страх і біль, у якому живе наше суспільство.

— Як проводите свій вільний час?

— Його в мене практично немає, адже акторську діяльність поєдную з викладацькою в Національному університеті театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого. Люблю ходити на футбол, бути разом з онуками. Також відвідую вистави інших театрів. В останні роки з’явилося чимало цікавих робіт. Однак чогось надзвичайного я поки не побачив.

Є певні надії щодо відродження українського кіно. Маємо хороши стартовий фундамент, який заклав Олександр Довженко, та поетичне кіно 60—70-х років минулого століття. У нас багато хороших акторів. Наразі запускають у виробництво чимало нових художніх і документальних фільмів. Уже через рік побачимо, які результати це принесе.

Чи завжди є вибір?

На камерній сцені ім. Сергія Данченка Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка відбулася прем’єра вистави “Подорож Аліси до Швейцарії”. Постановку здійснив художній керівник театру, народний артист України Станіслав Мойсеєв.

а за ним творці вистави — чи має право смертельно хвора людина добровільно піти із життя. І чи є право в суспільства, лікарів на надання “медичної допомоги” людині, яка ухвалює рішення покінчити життя самогубством? Чи має медицина право вбивати, якщо цього хоче пацієнт?

З одного боку конфлікту смертельно хвора молода жінка Аліса (заслужена артистка України Тетяна Міхіна), яка втомилася жити, з іншого — лікар Штром (Сергій Калантай), або, як його обізвала преса, Доктор Смерть, який, не дивлячись на супротив

колег, здійснює свою місію.

У п’єсі є ще один конфлікт матері Лотти (народна артистка України Людмила Смородіна) і дочки Аліси. Мати не може змиритися з рішенням дочки, скористатися послугами лікаря зі Швейцарії, де, як відомо, дозволено евтаназія. Дочка, яка втомилася жити з хворобою не бачить сенсу в подальшому існуванні. Однак і мати, втративши дочку, також вирішує скористатися послугами лікаря Штрома.

Крім головних, у п’єсі присутні й другорядні персонажі.

Медестра Ева (Світлана Косолапова), пацієнт Вальтер (заслужений артист України Олександр Печерія) та квартироздавач

Джон (Олександр Логінов). Саме їхні ролі дозволяють краще зрозуміти логіку вчинків головних персонажів. А завдяки тому, що дія відбувається на камерній сцені, у глядачів мимоволі складається враження, що вони перебувають поруч і є свідками зображених подій.

Ні автор, ні творці вистави не роблять остаточного висновку у такому складному виборі. Вони лише розмірковують, що є істинна гуманність і яка справжня ціна життя. Однак начебто гуманістична філософія лікаря Штрома викликає моральний спротив глядачів, адже за життя потрібно боротися до останнього. Постановку можна вважати сміливим творчим експериментом. А чи знайде така непростя тема відгук у глядацьких серцях — покаже час.

Сторінку підготував Едуард ОВЧАРЕНКО

В основі вистави п’єса сучасного драматурга, прозаїка та театрального діяча Лукаса Барфуса, який народився 1971 року в Швейцарії. Сьогодні це один із найвідоміших німецькомовних авторів, чий твори представлені у театрах багатьох країн. А сам письменник — лауреат численних міжнародних літературних, культурних та мистецьких премій.

Уже сама назва п’єси “Подорож Аліси до Швейцарії” викликає у багатьох глядачів асоціації з широковідомими казками Льюїса Керрола “Аліса в країні чудес” та “Аліса в задзеркаллі”. Але якщо у Керрола маленька героїня через яскраву парадоксальну метафору пізнає, відкриває для себе новий світ дорослих, то Аліса Барфуса стоїть на межі іншої сторони задзеркалля — поступового переходу туди, звідки немає вороття.

Головне питання, на яке намагається відповісти автор п’єси,

“Ірина Марко належить до митців, яким відкрилася таїна глинотворчості”.

«Полудневі» виднокола творчості Ірини Марко

Жанна РІЗНИЧЕНКО,
інформаційна служба Національного музею-заповідника українського гончарства
Фото Тараса ПОШИВАЙЛА

Мисткиня належить до потужної когорти львівських митців. Першими сходами творчого становлення вона обрала Відділ художнього оформлення Донецького державного художнього училища (1986), потім — Відділ художньої кераміки Львівського держав-

Самобутня, оригінально виразна й чуттєво натхнена — талановита художниця-керамістка Ірина Марко нині карбує окремішню стежу в сучасній українській кераміці. 28 лютого 2017 року вона зустрівла 50-ліття.

окраса провідних музеїв України, а також приватних колекцій України, США, Європи, Японії.

Окрема сторінка її творчості написана в Опішному — найвідомішому гончарному осередку України. З нагоди ювілею мисткині у виставковому залі Центру розвитку духовної культури Національного музею-заповідника українського гончарства відкрилася виставка творів кераміки, що презентує творчий доробок Ірини Марко з музейної колекції. Експозицію формують роботи, представлені під час Національних виставок-конкурсів художньої кераміки “КерамППК у Опішному!” (Опішне, 2010—2013) та II ІНТЕР-Симпозіуму кераміки в Опішному “2011: 11x11” (Опішне, 2011).

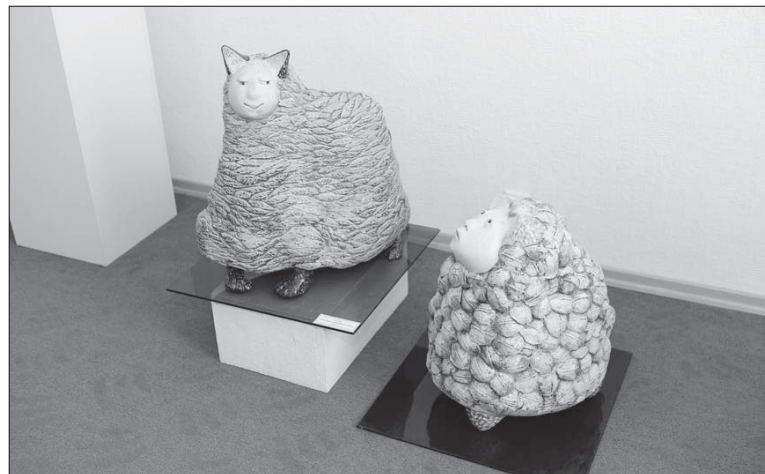
Авторський стиль художниці-керамістки вирізняється особливим сприйняттям навколишнього світу. Глина в її руках перетворюється на філософську матерію, у якій мисткиня втілює власні світоглядні міркування. У композиції “Сerpень”, що здобула III премію “КерамППК у Опішному!” 2011 року, Ірина Марко майстерно поєднує художньо-виразними можливостями глини, ангобів та кольорових поливів, засвідчуючи відкритість світові — широчинь своєї душі. Посудина “Візерунки”, представлена на виставці, — володар спеціального диплома “За декоративність” II Національної виставки-конкурсу художньої кераміки “КерамППК у Опіш-

ному!” (Опішне, 2010). За задумом авторки, декор форми символізує візерунки долі на долонях людини: “Тиха розмова, магія слів, сміх і шепіт, погляд, що запам’ятався на тисячу літ, — це візерунки душі. День, осяяний сонячним промінням. День, ніби закреслений смугами дощу. День, утасмичений маревом туману. День, у якому з’являється щось дуже особливе і найочікуваніше — це візерунки життя”. У роботі “Гарбузова пара” мисткиня вдається до медитації — у формі, декорі, трактуванні ідеї: “Обпалена південним сонцем, спрагла земля степу виколисала гарбузову планету — жовто-помаранчеве диво. Два гарбузи, вкладені в кошик, — це як підсумок, як крапка наприкінці твору, яким довго жив. Це як риска, після якої лишається білий степ твого життя”.

Ірина Марко належить до митців, яким відкрилася таїна глинотворчості. Сягнувши “зеніту” лише в земному вимірі, вона творить своєрідні “талмуди” сприйняття Світу — на сьогоднішній і покійній майбутніх...

Композиція “Помічені сонцем”

Композиція “Закохані в небо”

Ірини Марко

ного інституту прикладного та декоративного мистецтва (1993, нині — Львівська національна академія мистецтв). Свого часу Ірина Марко працювала у творчій майстерні Львівської експериментальної кераміко-скульптурної фабрики, архівні матеріали ліквідованого підприємства досі беруть розроблені нею ескізи форми та декору глиняних виробів. Нині мисткиня творить у власній майстерні.

З 1987 року художниця-керамістка почала експонувати роботи на всеукраїнських та міжнародних виставках. Твори Ірини Марко —

Посудина “Візерунки”

Скульптура “Празвір”

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом!
ПЕРЕДПЛАТА—2017

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):
Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 73

на 1 місяць	11 грн 46 коп.	на півроку	65 грн 66 коп.
на 3 місяці	33 грн 68 коп.	на рік	130 грн 12 коп.

Засновник:
Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор

Любов ГОЛОТА

Редколегія

Любов ГОЛОТА (голова),

Ярема ГОЯН,

Павло МОВЧАН,

Олександр ПОНОМАРІВ,

Іван ЮЦУК

Заступник головного редактора

з виробничих питань

Наталія СКРИННИК

278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар

Ірина ШЕВЧУК

Відділ просвітянської роботи

Надія КИР’ЯН

Відділ культури

Едуард ОВЧАРЕНКО

Відділ коректури

Тетяна ЩЕРБАК
Ірина СТЕЛЬМАХ

Комп’ютерна верстка

Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН

Інтернет-редактор

279-39-55

Черговий редактор

Надія КИР’ЯН

Бухгалтерія

279-41-46

Адреса редакції:

вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net

http://slovoprosvity.org

http://prosvitanews.org.ua

Видруковано з готових фотоформ у ТОВ “Поліграфцентр” у середу.

Загальний наклад у березні — 20 000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів. При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов’язкове. Індекс газети “Слово Просвіти” — 30617

